Jaargang 116. Vrijdag, 25 September 1857. No. 115.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

De COMMISSARIS DES KONINGS in de Provincie *Groningen* brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de **PASSAGE met RIJTUIGEN** over de BRUG te *WINSCHOTERZIJL*, van af den 25sten dezer maand gedurende eenige dagen zal zijn **GESTREMD**, uit hoofde eener aan de Balans dier Brug te doene herstelling; zullende er inmiddels gelegenheid bestaan tot het **OVERZETTEN** van **VOETGANGERS** daar ter plaatse.

GRONINGEN, 23 September 1857.

De Commissaris des Konings voornoemd:
I. A. VAN ROIJEN.

NIEUWSTIJDINGEN.

CHINA.

Terwijl de keizerlijke regering van China voor het oogenblik niets te vreezen heeft van de Engelschen, die vooreerst met Indië de handen vol werk hebben, wordt zij inmiddels weder van eene andere zijde bestookt, namelijk van de opstandelingen, die reeds zoo lang het uitgestrekte Hemelsche rijk aan onlusten hebben prijs gegeven. In den laatsten tijd hadden deze niets van zich doen hooren. Thans leest men in de *Overland Friend of China* van den 25sten Julij, dat het bekende opperhoofd der muiters, *Le*, aan de keizerlijke troepen slag geleverd en op deze eene volslagen zegepraal behaald heeft; drie jonken alleen zijn aan de nederlaag ontsnapt, en naar Canton gevaren om het berigt over te brengen en den stedehouder *Yeh* uit te noodigen het gevecht te hervatten.

Men zegt dat *Le* 100,000 man troepen en 100 oorlogsschepen heeft en dat zijn hoofdkwartier thans in de stad Uet is.

Een ander hoofd der opstandelingen, *Lein* genaamd, heeft aan het hoofd van 50,000 man een belangrijken slag geleverd aan de keizerlijke troepen, die van Tsuc-Chow-Romen, en na ze te hebben verslagen, heeft hij het gansche omliggende land onderworpen.

Voor Canton, de hoofdstad van het gewest vreezende, heeft *Yeh* een beroep gedaan op al de bewoners en er een duizendtal van gelegerd in de zuidelijke voorsteden.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

De vestiging van Engelschen in het rijk van Siak, op de oostkust van Sumatra, heeft voor korten tijd nog al tot veel geschrijf aanleiding gegeven.

De Javasche couranten deelen thans eenige bijzonderheden mede nopens het voorgevallene in dat rijk, waaruit blijkt, dat de Sultan van dat land in onmin is geraakt met een bloedverwant, en uit dien hoofde zijn rijk aan het Britsche bestuur te Singapore heeft willen opdragen; dat dit aanbod is afgewezen, en dat de genoemde Sultan daarop het aanbod van hulp van zekeren *Wilson* tot herstel van zijn gezag heeft aanvaard, die, onder voorwendsel van handel te drijven, een' schooner heeft uitgerust en gewapend, en met behulp van een troep Boeginezen het gezag, zoo het heette, van den Sultan heeft hersteld; zich daarbij met geweld van wapenen heeft meester gemaakt van Borket Pator en zich aldaar heeft gevestigd. *Wilson* heeft voor die dienst gunsten verlangd, welke de Sultan heeft gemeend niet te kunnen verleenen, en heeft, op deszelfs weigering, aanstalten gemaakt om zijne vorderingen gewapenderhand te doen gelden. De Sultan heeft zich daarop tot de Nederlandsche Regering gewend, en deze heeft, uit aanmerking van de nabijheid van Siak tot het meer bepaald aan het Nederlandsch gezag onderworpen gebied, geoordeeld, zich niet geheel en al aan dit verlangen te moeten onttrekken, maar een onderzoek te moeten instellen naar den aldaar bestaanden staat van zaken. De resident van Riouw is daarop gelast om zich, aan boord van het stoomschip *Merapi*, naar Borket Pator te begeven, en heeft die plaats door Boeginezen bezet gevonden, die echter dadelijk de vlugt hebben genomen. Een beambte van den Sultan is daarop uitgenoodigd om het achtergelatene in bezit te nemen. De bevelhebber van den schooner, *Wilson*, was niet tegenwoordig, maar in zijne plaats is opgetreden zekere *Carine*, aan wien is te kennen gegeven, dat de resident geen bezwaar zag in het vertrek van den schooner en van nog een paar daarbij behoorende praauwen. De Sultan heeft den resident zijnen dank betuigd voor de wijze op welke hij was gered geworden, en zijne vurige begeerte te kennen gegeven, dat de gouverneur-generaal zich verder over Siak mogt ontfermen. De resident is met de *Merapi* naar Riouw teruggekeerd en heeft den schooner onder de bewaring van den Sultan gelaten.

BRITSCH-INDIË.

Volgens hetgeen sedert eergisteren aangaande Britsch-Indië medegedeeld wordt, zou men verpligt zijn tot voor Engeland nog ongunstiger gevolgtrekkingen te besluiten.

De Engelsche ambassade te Parijs zou namelijk het allezins verontrustende berigt ontvangen hebben, dat de muitelingen naar Calcutta opgerukt zijn en zich op slechts 50 Eng. mijlen van die stad der paleizen verwijderd bevonden. Het stedelijk bestuur maakte van alle scheepsgelegenheid gebruik om de Europesche bevolking te redden. 't Is de *Nord*, wiens correspondenten gewoon zijn uit de beste bronnen te putten, die deze noodlottige tijding vermeldt. Van elders wordt zij echter tot dus verre niet bevestigd. Wel blijkt uit partikuliere berigten van Calcutta, dat groote bezorgdheid daar ter stede heerscht ten aanzien van den staat van zaken en dat men er op alle gebeurlijkheden bedacht is. » De dagen der Compagnie zijn geteld," zoo leest men daarin, » en hare magt zal weldra spoorloos verdwenen zijn." Uit die brieven viel evenwel niet op te maken, dat er reeds zoo spoedig eene aanvallende beweging, vermoedelijk van de opstandelingen van Dinapoor, gedacht werd.

Overigens hangen al de ontvangen Indische bladen een treurig tafereel op van den toestand des lands. De *Military Chronicle* van Calcutta zegt ronduit, dat van Pendshab af tot aan de poorten van den gouverneur-generaal, het Britsche gezag vernietigd is. Bijna het geheele land is in handen der muitelingen, de gemeenschap is overal belemmerd, en langzamerhand wordt het getal der Engelsche troepen, die zoo moedig tegen eenen honderdmaal sterkeren vijand worstelen, verminderd, en hun de gelegenheid benomen elkander bij te staan.

Men trekt hoe langs zoo meer het berigt in twijfel, dat het Engelsche leger voor Delhi zou genoodzaakt zijn geweest om het beleg op te breken en zich naar Agra terug te trekken. Men heeft toch over Lahore en Bombay officiële mededeelingen uit het leger voor Delhi, die tot den 27sten Julij loopen en geene vrees deswege aan den dag leggen; bovendien komt in den *Times* een schrijven van een Engelschen officier bij het leger voor Delhi van den 26sten Julij voor, die uitdrukkelijk te geven geeft, dat het leger eene sterke stelling heeft ingenomen. De ministeriële *Observer*, die dan ook van dat berigt niets weten wil, laat zich zelfs zeer stout over deze zaak uit. » Wij hebben — zegt dat blad — Delhi tot dusver nog wel niet vernield; doch de talrijke wanhopige uitvallen, die steeds met groot verlies voor den vijand werden afgeslagen, toonen, dat de stad ten val gedoemd is."

Ook het berigt van een zelfmoord van *Nena-Sahib* wordt helaas niet bevestigd. De Fransche *Pays* deelt integendeel als volkomen geloofwaardig mede, dat dit hoofd der opstandelingen aan de spits van 14- a 15,000 man naar Lucknow opgetrokken is; dat hij boven den generaal *Havelock*, die in den nacht van den 28sten op den 29sten Julij dezelfde rigting ingeslagen, vier dagmarschen voorhad, en dat het derhalve zeker is, dat *Nena Sahib* zich met de opstandelingen van Oude vóór de aankomst van *Havelock* zal hebben vereenigd. De stad Lucknow zou in de magt der opstandelingen zijn; het kleine leger, dat haar verdedigde, bevond zich echter in de in 1755 gebouwde en in 1851 door de Engelschen herstelde vesting, welke voor onneembaar gehouden wordt. De generaal *Lawrence* had ze voor 6 maanden van proviand voorzien. Zij ligt aan de rivier Gumty en heeft dus geen gebrek aan water. De majoor *Banks*, die over de belegerden sedert den dood van den generaal *Lawrence* het bevel voerde, is door eene bom gedood. Deze dood had een' diepen indruk op de bezetting gemaakt.

Lord *Elgin*, de Britsche commissaris voor de Chinesche aangelegenheden, dien men goed en wel op weg naar het hof van Peking waande en die ook werkelijk den 10den Julij van Hongkong zich met zijn eskader noordwaarts had begeven, is nu eensklaps met 1700 man te Calcutta aangekomen. Hij heeft China aan zijn lot overgelaten, om zijne landgenooten in Oost-Indië te hulp te komen. Zijn lordschap begreep namelijk zeer te regt, dat, nu al de beschikbare troepen uit China onverwachts naar Indië ontboden waren, hij toch ook in eerstgenoemd land vooreerst niet veel zou kunnen uitrigten, en heeft het derhalve verkieslijk geacht mede in persoon naar Indië te gaan, waar de nood in deze oogenblikken het dringendste is. Niet alleen heeft de generaal *Ashburnham* dit besluit van den buitengewonen gezant goedgekeurd, maar ook de handelaars te Singapore hebben zulks, bij een aan hem gerigt adres, gedaan. Uit de volgende zinsnede in zijn antwoord op dat adres blijkt overtuigend, dat lord *Elgin* dezen stap geheel uit zich zelven en op zijne eigene verantwoordelijkheid gedaan heeft: » Wat mij betreft, door onze Souvereine met de zorg voor de Britsche belangen in China belast, gevoel ik dat deze belangen de eerste aanspraak op mij hebben, en ik zou, zulks verzeker ik u in gemoede, den stap dien ik thans doe niet gewaagd hebben, indien ik niet overtuigd ware dat ik, door persoonlijk met den gouverneur-generaal van Indië te gaan beraadslagen, den weg insla die het best berekend is om het thans tusschen Engeland en China hangend geschil tot eene eindelijke, volkomene en bevredigende afdoening te brengen. Inmiddels blijven de Engelsche belangen en handel in China onder de bescherming van een dapperen admiraal, die, door zijne gematigdheid, zijn juist oordeel en zijne dapperheid, zich het vertrouwen van alle belanghebbenden verworven heeft."

RUSLAND.

Er is een keizerlijk manifest uitgevaardigd betreffende den geldelijken afkoop van de leenpligtigheid der boeren in het koningrijk Polen. Tot de tenuitvoerlegging van die hervorming wordt aan de grondeigenaren een tijdsbestek van 5 jaren toegestaan. De diensvolgens door de eigenaren en de boeren te sluiten contracten zullen de drie volgende bepalingen moeten inhouden, namelijk: 1) De uitgestrektheid grond, die aan elken boer in pacht en onder cijnsbaarheid wordt afgestaan, moet voldoende wezen om het bestaan van den boer en diens gezin te verzekeren; 2) de boeren moeten zich verbinden om het grondgebied, dat zij thans bewonen, niet of althans voor het tegenwoordige niet te verlaten; 3) het contract moet een waarborg behelzen voor de trouwe betaling der rijksbelastingen. — Voor het overige staat het aan de beide contracterende partijen vrij om al de overige schikkingen te maken, die haar met wederzijdsch goedvinden noodig zullen blijken te wezen.

— Een brief uit de Krim van den 6den meldt, dat op den Mithridatesberg bij Kertch eene vesting van den eersten rang zal aangelegd worden. Deze vesting zal bestemd zijn, om den ingang van Jeni-Kale naar de zee van Azof te beschermen. De kosten er voor, worden op niet minder dan 12 millioen z. r. (23 millioen gulden) begroot en de ingenieurs zijn reeds uit Petersburg op de plaats zelve aangekomen, om dit plan uit te voeren.

TURKIJE.

De uitslag der verkiezingen in Moldavië is thans volledig bekend, en behooren er van de 87 gekozenen 66 tot de voorstanders van de vereeniging der vorstendommen, 6 tot de tegenstanders daarvan, terwijl 15 geen bepaald gevoelen voorstonden. De verkiezingen in Wallachye hebben den 19den dezer een' aanvang genomen en zullen den 29sten eindigen.

In berigten uit Konstantinopel, te Weenen ontvangen, wordt gezegd dat de Fransche gezant aldaar thans aan de Porte het bepaalde voorstel gedaan heeft om de regeling van al de aangelegenheden der vorstendommen aan eene nieuwe in Parijs bijeen te roepen conferentie op te dragen.

EGYPTE.

Ruim een jaar geleden werd gemeld, dat door tusschenkomst van den Nederlandschen consul-generaal in Egypte, den heer *S. W. Ruyssenaers*, de voor Egyptische rekening in Nederland bestelde stoombooten, de haven van Alexandrië waren binnengeloopen en de algemeene goedkeuring wegdroegen. Het was voor de eerste maal, dat dergelijke voortbrengselen der Nederlandsche nijverheid in Egypte gezien werden; derhalve moesten zij wedijveren met de talrijke Engelsche stoombooten, in dienst van het Egyptische gouvernement, welke onophoudelijk den Nijl en het Mahmoudieh-kanaal op- en afvaren. Van die zijde werd alles in het werk gesteld om de Nederlandsche stoombooten op den achtergrond te stellen, en den goeden indruk, dien zij bij hare aankomst op den Onderkoning hadden gemaakt, te vernietigen.

Dit gelukte echter niet. De Onderkoning stelde een' wedstrijd voor, van Atfé tot Etfim, een traject van 2 uren, tusschen eene Nederlandsche en eene Engelsche boot, ieder slepende 4 ligters, en elke ligter geladen met 120 scheepston. Deze wedstrijd liep geheel ten voordeele van het kleine Nederland uit. Op genoemd traject van 2 uren, liet de Nederlander zijn' magtigen mededinger 25 minuten achter.

Onmiddellijk zond Z. M. een zijner officieren naar bovengenoemden consul-generaal, met verzoek om op nieuw in de fabrijk van de heeren *Paul van Vlissingen* en *Dudok van Heel*, waaruit deze stoombooten waren, te doen vervaardigen twee sleepstoomvaartuigen, ieder van 180 paardenkracht.

Deze zoo schijnbare nietigheid kan in de toekomst van meer gewigt zijn, dan men misschien denken zou. Vijf scheepsladingen machineriën werden dit jaar reeds door genoemde fabrikanten van Amsterdam naar Egypte verscheept, zoowel voor gouvernements- als voor privaat-ondernemingen; weldra zal dezelfde fabrijk eene ijzersmederij leveren, welke vele Nederlandsche werklieden vereischen zal; ook zijn er machinisten voor den Egyptischen spoorweg in Nederland aangevraagd.

Voor Nederlands industrie opent zich in Egypte misschien eene schoone toekomst, vooral met het oog op de geprojecteerde doorgraving der Suez-landengte. Egypte is, in betrekking tot onze O.-I. bezittingen, voor Nederland van het grootste belang. Daarom zegt ieder, die in onze nijverheid belang stelt, den ijverigen consul-generaal dank voor zijn onvermoeid streven, en moedigt het etablissement der heeren *P. v. Vlissingen* en *Dud. v. Heel* aan, steeds door onovertrefbaar werk den reeds verkregen roem te handhaven.

ITALIË.

Het ultramontaansche hoofdorgaan *l'Univers* behelst eene zeer breedvoerige beschrijving der inwijding van het te Rome opgerigte gedenkteeken ter eere der O. Ontvangenis, welke op den 8sten September in tegenwoordigheid van den Paus heeft plaats gahad. Volgens dat hoofdorgaan, is het in 1854 afgekondigde dogma thans door de geheele wereld erkend, en is men allezins geregtigd om aan degenen, welke nog mogten vragen, aan welke teekenen men de magt van de gezegende tusschenkomst der H. Moeder Gods in de zaken der aarde kan erkennen, het navolgende te antwoorden:

» Reeds ten tijde dat de geheele Katholijke Kerk in de verwachting was van de sedert het jaar 1850 bepaald vastgestelde omschrijving van het groote leerstuk, gevoelde men algemeen ten duidelijkste, dat de zegepraal der Kerk gepaard zou gaan met eene meer gemakkelijke en ruimere afkondiging der Katholijke leer in de vreemde gewesten, tot welke die nog niet was doorgedrongen, — *met de vernedering der natiën, welke de Kerk hebben vervolgd*, — *met de verheffing der volkeren, welke haar hebben gediend.* Van de eene zijde waren al dadelijk Rusland en Engeland aangeduid, even als van den anderen kant Frankrijk en Oostenrijk, als de mogendheden, die de blijken zouden opleveren der goddelijke regtvaardigheid en weder-vergelding.

» En slaat men thans het oog op de feiten, in hun onderling verband, die sedert hun beslag hebben erlangd, en op de omkeeringen, welke nog plaats hebben, dan zal men de overtuiging erlangen, dat de verwachtingen op de meest verwonderlijke wijze zijn verwezenlijkt en geregtvaardigd. Immers, in welke mate is de vrijheid der Kerk sedert dat tijdstip niet toegenomen! Hoezeer zijn de twee groote Katholijke natiën in aanzien en invloed in Europa niet gerezen! En wat de vernederingen aangaat, welke de natiën, die vijandig staan tegenover de Kerk, hebben getroffen, het is niet noodig, dat wij daarop bij deze gelegenheid terugkomen. Bepalen wij ons tot den wensch, dat die vernederingen niet onvruchtbaar zullen zijn."

Volgens *l'Univers*, is de zegepraal der Kerk zigtbaar begonnen en is de tijd niet ver verwijderd, dat al de volkeren zullen zijn vereenigd in een en hetzelfde geloof onder éénen herder, den Paus.

SPANJE.

Men weet dat Frankrijk en Engeland de bemiddeling in het bekende geschil tusschen Spanje en Mexico hebben op zich genomen, en dat dien ten gevolge de Spaansche krijgsmagt, die op Cuba voor eene expeditie tegen Mexico vereenigd was, bevel heeft ontvangen om hare inscheping tot nader order uit te stellen. Inmiddels schijnt de toestand der in Mexico gevestigde Spanjaarden, volgens de Madridsche bladen, meer en meer hagchelijk te worden, zoodat velen hunner dat land verlaten en naar Cuba de wijk nemen. » Voor de Mexicanen — zegt de Madridsche *Espana* — is de naam van Spanjaard voldoende om alle beleedigingen en buitensporigheden te wettigen. De geestelijkheid, de welgezeten middenklasse en al wie in Mexico eene goede opvoeding genoten heeft, verkeert in de grootste verslagenheid, en er bestaat geen uitzigt op het herstel eener betere orde van zaken. De heffe des volks voert in Mexico heerschappij; zij die niets bezitten verwachten alles van de regeringloosheid. Van de tien- of twaalfduizend Spanjaarden, die in dat gemeenebest leven, zijn er slechts weinigen wier leven en goederen niet bedreigd worden, en alleen de verschijning der Spaansche vlag in de nabijheid zou hun eenige gerustheid kunnen inboezemen."

DUITSCHLAND.

Reeds is gemeld dat de vereeniging van Evangelische Christenen uit alle landen, den 17den hare laatste zitting te Berlijn heeft gehouden. Wij komen er nog kort op terug, om melding te maken van de rede, waarmede de Pruissische hofprediker, dr. *Krummacher*, de werkzaamheden sloot. Hij beschouwde de afgeloopene zittingen en wat daarin is geschied, onder een vijfvoudig beeld: 1) Hij zag er in de schitterende verklaring van de oorspronkelijk Christelijke, Jeruzalemitische gemeenschap van geest en hart, bij zoo veel mannen verschillend van landaard, kerk en stand. Voortaan strekt de Berlijnsche Septembervergadering tot levende getuigenis voor de mogelijkheid tot opheffing der scheuring, die in de gemeente van Jezus bestaat. 2) De vergadering schijnt hem toe als versierd met eene eerekroon, want zij heeft eene schoone zege over zich zelve behaald; de Geest van boven heeft den geest des vleesches gebonden. 3) De vergadering doet zich kennen als eene schare van arbeiders aan den bouw van den geestelijken tempel van Jeruzalem, en zij doet hoop voor de toekomst ontstaan. 4) De vergadering verschijnt als eene concilie. 5) Hij ziet in de vergadering eene menigte eerbiedwaardige mannen uit alle oorden der vijf werelddeelen, die zich vereenigen om te buigen voor den Gezalfde des Heeren, als ware Hij hun vorst en gebieder.

Na het uitspreken van den zegenwensch over de vergadering, den Koning en het koninklijke huis, zong de gemeente onder bazuingeschal en orgelspel: » *Nun danket alle Gott.*" De Koning en de Koningin, die te 5 uur verschenen waren, woonden de zitting tot het einde bij.

Te 9 uur werd in de bidzaal der Broedergemeente het avondmaal gevierd; 600 leden van het verbond, waaronder eenige dames, waren daarbij tegenwoordig. De toespraken werden in het Duitsch, Engelsch en Fransch, door de heeren *Schröder*, *Jenkinson* en *Chapuys* gehouden. Te 10¼ uur was de plegtigheid afgeloopen, en met haar werd de vergadering van Evangelische Christenen uit alle landen besloten.

— In de dezer dagen te Berlijn gehoudene zitting van het geografisch genootschap, heeft de heer *Walter* over de vermeende overbevolking van het Chinesche rijk gesproken, en doen opmerken, dat, ofschoon de bewoners van het rijk van Midden-Azië ongeveer een derde van het geheele menschengeslacht mogten uitmaken, hier echter aan eene overbevolking over het geheel niet wel kon gedacht worden, daar er in het gansche rijk, op 231,000 geografische vierkante mijlen en het getal inwoners op 362 millioen gesteld, slechts 1566 op eene vierkante mijl komen, en hierdoor niet eens de digtheid der bevolking van het regerings-district Coslin bereikt wordt. Wanneer men daarentegen, met weglating van alle nevenlanden, slechts het eigenlijk China neemt en de oppervlakte van hetzelve op 71,936 geogr. vk. mijlen en de bevolking op 150 millioen begroot, dan verkrijgt men slechts 2085 zielen op eene vk. mijl. Dat getal blijft nog meer dan een derde of meer dan 1000 zielen achter de digtheid der bevolking van den Pruissischen staat. De spreker was derhalve van meening, dat de oorzaak der niet onbeduidende Chinesche landverhuizingen alleen in den aldaar heerschenden staat van barbaarschheid moet gezocht worden, ten gevolge waarvan de menschelijke krachten zich niet volkomen ontwikkelen, en eene digtheid van bevolking, die in Europa slechts voor middelmatig kan gelden, daar eene onmogelijkheid wordt.

— Dagelijks komen te Stuttgart vele vreemdelingen, inzonderheid Franschen en Russen, aan, die door de zamenkomst der twee Keizers derwaarts gelokt worden. Voor nog veel meerderen zijn bestellingen gedaan, zoodat de logementen alle vreemdelingen op verre na niet zullen kunnen bevatten. Onder de aankomende Franschen zijn, zegt men, talrijke geheime politie-agenten, wier aantal in den loop dezer week nog sterk zal toenemen. In het koninklijk slot, in de paleizen van den kroonprins en in de voornaamste hôtels zijn de toebereidselen zeer druk.

Naar men uit goede bron verneemt, zijn door de diplomatieke vertegenwoordigers van Frankrijk en Rusland uit naam hunner gouvernementen aan de regeringen der groote mogendheden van Europa, officiële mededeelingen gedaan betreffende de zamenkomst, die den 26sten en 27sten aanstaande te Stuttgart zal plaats hebben tusschen de beide Keizers *Napoleon* en *Alexander*. Zij kunnen, naar men verzekert, algemeen als bevredigend worden beschouwd; moeten aangaande den voortduur en de zekerheid der algemeene vredelievende omstandigheden elkeen volkomen geruststellen en alle vrees, dat op de innige verstandhouding tusschen Frankrijk en Engeland eenige de minste inbreuk zoude gemaakt worden, opheffen. Het keizerlijk bezoek te Stuttgart wordt als het ware als de sluitsteen van het groote vredeswerk; waartoe op het Parijsche congres de grondslagen waren gelegd, aangewezen; persoonlijke toenaderingen zullen den voor alle staten volstrekt noodzakelijken opbouw van den vrede voltooijen en bevestigen; en men gelooft te kunnen verwachten, dat zulke heugelijke beloften van geene zijde buiten vervulling zullen blijven.

— Dr. *R. Luther* te Dusseldorp heeft den 15den dezer eene

tot hiertoe onbekende planeet van de elfde grootte ontdekt, waardoor het getal der bekende planeten nu 55 bedraagt, 47 van welke hare banen tusschen Mars en Jupiter beschrijven.

— Dezer dagen hebben zich meer dan 50 veteranen uit de Napoleontische oorlogen te Darmstadt bevonden om de St. Helena-medaille van het Fransche gezantschap te ontvangen, en l.l. Zaturdag zag men onder anderen een twaalftal dier veteranen met de medaille op de borst de straten dier stad doorloopen, ten einde huiswaarts te keeren. — Men is nieuwsgierig te weten, of de regering hun vergunning zal verleenen tot het dragen dier medaille.

GROOT-BRITTANJE.

In Engeland is de meening over den toestand van Indië in weinig dagen merkelijk veranderd. Op de gerustheid die de eerst ontvangen tijdingen aan eenige dagbladen hebben ingeboezemd, is angst gevolgd, daar de nader ontvangen brieven zeer bedroevende omstandigheden mededeelen; en in de pogingen, die de pers aanwendt om de rampen in een minder kwaad licht te plaatsen, is de moedeloosheid te bespeuren, die zich van de schrijvers heeft meester gemaakt.

De *Morning Advertiser* bevat een artikel, waarin hij voorstelt de geheele handwerkende en landbouwende bevolking van Engeland onder de wapens te brengen. Genoemd blad twijfelt overigens volstrekt niet, of Engeland zal in Indië den opstand te boven komen, wanneer nl. geen Europesche mogendheid het van zijne taak aftrekt.

Dit laatste is ook het gevoelen van het Parijsche *Journal des Débats*. In dat dagblad wordt de aandacht gevestigd op de omstandigheid, dat bijna allerwegen, waar de opstand heeft gewoed, de verhouding der Europeanen tegenover de opstandelingen op het hoogst genomen is geweest als van één tot tien; — dat zij niettemin over het algemeen het hoofd hebben geboden aan eene door hen zelven in de kunsten van den oorlog onderwezen vijand, zonder te worden uitgeroeid, en dat dit feit alleen reeds moet worden beschouwd als een onbetwistbaar blijk der minderheid van de Indische rassen. De toekomst alleen zal leeren, hoe lang een strijd kan duren, nadat deze zoo schrikbarende ongelijke verhouding zal hebben opgehouden; maar volgens de *Débats*, mag en kan men niet aannemen, zonder aan de waarschijnlijkheid op de meest onverantwoordelijke wijze te kort te doen, dat de Europeanen alleen door de magt der opstandelingen zullen worden ten onder gebragt.

Naar luid der *Débats*, verliezen diegenen, welke zich in zoodanige berekeningen verdiepen, al te zeer uit het oog, dat de militaire hulpmiddelen van eene natie, die als de Engelsche, 28 millioenen zielen telt, niet gemakkelijk worden uitgeput; — dat niettegenstaande de gebrekkige organisatie van het krijgswezen, Engeland 50,000 man onder de muren van Sebastopol heeft kunnen vereenigen; — dat Engeland gewoonlijk ongelukkig is bij den aanvang van elken ondernomen oorlog, doch steeds krachten heeft geput uit de zwarigheden zelven, welke moesten worden overwonnen; — dat thans reeds de rampen, in Indië ondervonden, de geheele Britsche natie diep hebben bewogen en men weldra zal zien, dat algemeen in Engeland aanbiedingen aan de regering zullen worden gedaan, als die, waarvan de bevolking van Sheffield het voorbeeld heeft gegeven. Eene natie, die over zulke hulpmiddelen beschikt en eene zoodanige veerkracht toont te bezitten, zal, volgens de overtuiging der *Débats*, niet ligt worden overwonnen door Aziatische opstandelingen, die in hare soldij den oorlog hebben geleerd en die nog niet eens er in zijn geslaagd om hunne meesters uit te roeijen, nadat deze, terwijl zij verstrooid en ontwapend waren, door den opstand waren verrast.

— De *Morning Post* deelt een verzoekschrift mede, den 3den Augustus door de Engelsche ingezetenen van Calcutta aan het Britsche parlement gerigt, en bij hetwelk zij verlangen dat het bewind, dat in Indië door de Compagnie wordt uitgeoefend, door een regtstreeks door de Koningin aangesteld bewind zal vervangen worden, hetwelk met de medewerking van een wetgevenden raad zal handelen. In dat verzoekschrift wordt het grootste gedeelte der tegenwoordige rampen van Indië aan de zorgeloosheid der Oost-Indische Compagnie toegeschreven.

— In eene te Leeds gehoudene vergadering van het zendelingsgenootschap heeft de heer *Underhill*, die onlangs van eene inspectiereis door Indië is teruggekeerd, mededeelingen gedaan over de uitbreiding van het Christendom in Britsch-Indië, die vooral in den tegenwoordigen tijd met belangstelling zullen worden vernomen. Wij ontleenen daarom aan zijne voordragt het volgende:

In het presidentschap Madras, waar de Christelijke zendingsarbeid het eerst begon, zijn tegenwoordig ongeveer 70,000 inlanders die het kastenwezen hebben vaarwel gezegd en tot het Christendom zijn overgegaan; en in Bombay leven 10- tot 20,000 inlandsche Christenen. Het eigenlijke Bengalen telt 40 millioen inwoners. Toen dr. *Marshman* en de heer *Ward* in dit land hunnen arbeid begonnen, was er in geheel Bengalen niet ééne school waar Engelsch kon worden geleerd, ofschoon het toen reeds veertig jaren onder Engelsche heerschappij stond. De regering trad later in de voetstappen der zendelingen, wat het oprigten van scholen betreft, maar ook nu nog bevatten de inrigtingen der zendelingen tweemaal zooveel kinderen als die der regering. Op de scholen der regering is niet alleen het lezen van den bijbel en elke toespeling op Christelijke leer en zeden verboden, maar de onderwijzers mogen zelfs niet de hun op het Christendom betrekkelijk gedane vragen beantwoorden. En toch zijn de scholen der zendelingen bij de Hindoes veel meer in achting dan die der regering.

Van alle knapen die in het collegie te Serampur Engelsch geleerd hebben, is niet één een afgodendienaar gebleven; velen van hen zijn gewoon te midden hunner familiën tot God en Christus te bidden. Op den laatsten dag van zijn verblijf te Serampur vroeg de heer *Underhill* de verzamelde jeugd, waarom zij niet openlijk het Christendom wilden belijden? Waarop hem geantwoord werd: »Wij kunnen ons niet tegen onze ouders verzetten; wij zijn niet sterk genoeg om weerstand te bieden aan de lasten en vervolgingen, die op zulk eene geloofsbelijdenis zouden volgen; maar wachten slechts totdat onze ouders gestorven zijn."

Heden ten dage gebeurt het zelden, dat een zendeling wordt beleedigd, en nimmer wordt hij door de Hindoes bespot; dit geschiedt alleen door de Mohamedanen. Het werken der zendelingen in Bengalen is aan de muiterij in het leger geheel onschuldig. Zooveel hij wist, dient geen enkele Bengalees in het zoogenoemde leger van Bengalen; dit is uitsluitend in het noordwesten, in Pendshab en Oude aangeworven. De regering heeft van haren kant alles gedaan om eene »besmetting" der Cipayers door de Engelsche moraal en Christelijkheid te verhinderen; zij heeft immers aan geen enkelen zendeling den toegang tot het kantonnement veroorloofd; en zoodra een Cipayer zich bekeerde, werd hij uit het leger gestooten. Op den keper beschouwd, heeft de regering tot de inlanders gezegd: »Er is ons niets aan gelegen dat gij Christenen wordt; wij willen niets van u dan dat gij uwe belastingen betaalt." Dat zal, naar hij hoopt, anders worden in het vervolg. Geen generaal zal weder, even als generaal *Hearsay*, tot de Hindoes en Mohamedanen in eene openlijke legerorder zeggen: »Ik acht uwe godsdienst," of »ik respecteer uwe vooroordeelen." Eene Engelsche regering heeft geen regt om te verklaren, dat zij de afgoderij acht, dat zij echtbreuk, en misdrijven van allerlei aard, respecteert.

»Ik verlang niet — zoo eindigde de spreker — dat de regering de afgodendienst door geweldige middelen onderdrukke, maar wel, dat zij aan het Christendom vrij spel geve. Indië heeft thans ook zijne martelaren voor de zaak van Christus en moet aan de Christelijke kerk van Engeland heiliger zijn dan ooit."

— De *Observer* meldt, dat thans bepaald besloten is, dit jaar geene pogingen meer aan te wenden om den Atlantischen telegraafkabel te leggen. Gedurende den winter zal hij op de regeringswerven van Keyham worden bewaard. De kosten der mislukte onderneming worden op 30,000 £ (*f* 360,000) geschat.

De ingenieur *Bright*, aan wien de leiding er van was toevertrouwd, heeft thans een rapport in het licht gegeven, waaraan wij het volgende ontleenen: Het stoomschip *de Niagara*, dat opzettelijk was ingerigt om den draad te bergen en van een toestel voorzien, om de snelheid, waarmede de draad uitliep, naar verkiezing te kunnen regelen, verliet den 7den Augustus Valentia, aan de zuid-westkust van Ierland; terwijl de stoomboot *Cycloop*, die *de Niagara* vooruitging, de peiling verrigtte. Op 8 mijlen van de kust werd de draad met goed gevolg aangelascht aan den zwaarderen draad, die van de kust uitging. Alles ging naar wensch tot in den nacht van den 10den op den 11den Augustus, ten kwartier voor 4. De wind was tot een sterken bries aangewakkerd en de golving vrij sterk. Men peilde eene diepte van 2000 vademen.

Tot nu toe had de ingenieur zelf het toezigt gehouden over de behoorlijke regeling der vangen, waardoor de snelheid van het uitloopen van den draad geregeld werd, doch nu moest hij zich voor een oogenblik verwijderen, om zich van den gang van het schip te vergewissen, als ook van den goeden toestand, waarin de kabel uit het schip gewonden werd, en van het blijven voortduren der electrieke geleiding met de kust. Hij begaf zich alzoo naar het voorschip, de behandeling der vangen overlatende aan een machinist, die van den aanvang af aan de zamenstelling van het werktuig had mede gearbeid, en bekend was met de behandeling. Ter naauwernood had de heer *Bright* zich verwijderd, of hij hoorde den toestel stilstaan, dadelijk riep hij om de vangen vrij te maken, en de scheepsmachine terug te laten werken, doch de kabel brak. Het werktuig was in goeden toestand; doch de vangen waren niet vrij, en hierdoor of welligt door het in verkeerden zin draaijen van het handwiel, waarmede de vangen werden aangezet, moet het ontijdig stoppen en het breken van den kabel worden geweten.

Reeds van den vorigen morgen af, toen men in diep water gekomen was, waren alle handen beschikbaar gehouden, om aan alle onverwachte voorvallen het hoofd te kunnen bieden; een gedeelte daarvan had nu rust moeten nemen, en daardoor was het toezigt over het uitloopen voor eenigen tijd overgelaten aan een, naar het bleek, niet genoeg bedreven werkman.

Overigens liet de toestel en de kabel niets te wenschen over. Hoe ongelukkig de uitkomst ook is geweest, de heer *Bright* merkt aan, dat het uitgelegde eind kabel toch langer is geweest dan immer te voren er een gelegd is en de diepte eveneens alle vroegere overtrof. Hij verzekert dat een groot gedeelte van den in zee liggenden kabel zonder groote kosten weder kan opgehaald worden, en ziet in het voorgevallene geene reden tot ontmoediging, daar hij integendeel na de gemaakte ervaring, nog meer vertrouwen dan vroeger in het welslagen der onderneming heeft.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* meldt, dat er aan alle mairiën van Parijs en de departementen de gelegenheid is opengesteld, om in te schrijven voor bijdragen voor de slagtoffers van den Indischen opstand.

Men tracht van hooger hand die inschrijvingen met veel ijver te ondersteunen en aan te moedigen. Op keizerlijk bevel wordt eene inzameling in het departement der Seine georganiseerd en waarschijnlijk tot de overige departementen uitgestrekt.

Aan aanbiedingen om dienst in Indië te nemen ontbreekt het niet. Vooral worden vele Zwitsers door het hooge handgeld daartoe uitgelokt.

— De tweejarige zoon van Keizer *Napoleon*, die steeds door de soldaten »de kleine grenadier" wordt bijgenaamd, is inderdaad op de rol van het eerste regement als zoodanig ingeschreven. Wanneer in het kamp van Châlons de namen der soldaten worden afgelezen, antwoordt men voor hem: »met verlof bij zijne ouders." Hij ontvangt even als alle anderen, zijne 43 centimes soldij daags.

— De beroemde criticus in de *Revue des deux Mondes*, de heer *Gustave Planche*, is Zaturdag overleden en Dingsdag in de kerk St. Laurent begraven. De lijkbaar was omstuwd met een aantal letterkundige vermaardheden. Nogtans zou de kist zonder lijkrede in het graf gedaald wezen, wanneer niet de omstanders den heer *Janin*, die met *Planche* steeds in verschil geleefd heeft, daartoe had overgehaald. De heer *Janin* sprak met zigtbare aandoening eenige woorden tot lof van den overledene, zijn' ouden tegenstander.

— Men spreekt te Parijs van eene ontdekking, die voor de broodbakkerijen als zeer gewigtig kan worden aangemerkt. Het geldt namelijk de uitvinding van een kunstmatig gist, ter vervanging van het gewone, waarvan een Hongaar, *Ludewig* genaamd, de eer toekomt. Zijne proeven beantwoorden volkomen aan het doel; de gist is van eene betere hoedanigheid en veel goedkooper.

— Te Parijs is uit het depart. Seine-et-Marne eene vrouw aangekomen, die aan de akademie van wetenschappen moet worden voorgesteld. Deze vrouw nl. bevond zich voor eenige dagen gedurende een onweder op een open veld om eene koe te bewaken. Toen het onweder heviger werd, nam zij hare toevlugt onder een boom; doch op hetzelfde oogenblik liet eene hevige ontploffing zich hooren; de koe werd door de electrieke vloeistof gedood en de vrouw bleef bewegingloos uitgestrekt op den grond. Verscheidene personen kwamen daar ter plaatse en bespeurden dat de vrouw nog leefde; men verleende haar eenigen bijstand en zij herkreeg spoedig haar bewustzijn. Maar waarom moet de akademie van wetenschappen deze vrouw zien en hooren? Omdat men, bij het losmaken harer kleederen, bevonden heeft dat op hare borst het afbeeldsel is ingedrukt van de koe, die naast haar door den bliksem werd gedood. Dusdanig natuurverschijnsel is nogtans reeds meer waargenomen.

— Zeventien aanzienlijke handelshuizen te Bordeaux hebben dezer dagen het volgende adres aan de kamer van koophandel aldaar gezonden:

»De bedenkelijke toestand waarin het presidentschap Bengalen zich bevindt, en de verspreiding van den opstand door geheel Indië maakt het ons ten pligt uwe aandacht te vestigen op de Fransche bezittingen in Indië, welke alle door Britsch gebied omgeven zijn. Naar de verdragen van 1814 en 1815 maken Chandernagor, Pondichery, Karikal en Mahé het droevig overschot uit van onze voormalige magt in Indië, en staan zij onder de regtstreeksche bescherming van Engeland; zij hebben het regt niet om eenige werken ter verdediging op te rigten of troepen uit het moederland te laten komen ter beveiliging van het Fransche gebied en de Fransche belangen. Vol vertrouwen op de waakzame voorzorg der keizerlijke regering, zouden wij, in weerwil van het ernstige der tegenwoordige crisis, thans van deze aangelegenheden niet hebben gesproken, indien het volstrekte stilzwijgen der dagbladen omtrent de maatregelen, welke de omstandigheden schijnen te vereischen, ons daartoe niet genoodzaakt had.

»De betrekkingen van Bordeaux met Pondichery en onze andere bezittingen op de kust van Coromandel, de veelvuldige belangen welke Frankrijk aldaar heeft, het gevaar waarmede het leven en het vermogen onzer landslieden daar even zeer als in de noordwestelijke provinciën van Bengalen bedreigd worden, dit alles roept uwe bemiddelende tusschenkomst bij de regering in, opdat zij hare ernstige aandacht daarop vestigen en zonder verwijl zoodanige maatregelen nemen moge, als zij in hare wijsheid voor de verdediging onzer Indische bezittingen nuttig oordeelt. Gij zult zelve het gewigt van deze zaak beseffen, wanneer gij bedenkt, dat Engeland, de handen vol hebbende met de verdediging van zijn eigen grondgebied, ons voortaan die bescherming niet kan verleenen, welke wij door de tractaten genoodzaakt zijn van hetzelve te vragen."

In berigten uit Parijs wordt verzekerd, dat de gouverneur der Fransche bezittingen in Indië, den staat van zaken uit hetzelfde oogpunt als de Bordeauxsche kooplieden beschouwende, den bevelhebber van de Fransche zeemagt in de Chinesche wateren verzocht heeft eenige schepen tot bescherming der bevolking van Pondichery af te zenden.

— In het departement Ardèche zijn door de zware regens de rivieren zoodanig gezwollen, dat de dijken zijn doorgebroken en het land is overstroomd. Vele menschenlevens zijn verloren gegaan. De aangerigte schade wordt geschat op 5,400,000 frs., waarvan door het bestuur van bruggen en wegen 2 millioenen en het overige door onderscheidene districten moet worden gedragen. De Keizer heeft tot leniging der dringendste behoeften onverwijld 20,000 frs. gezonden.

NEDERLAND.

STATEN GENERAAL.

Eerste Kamer.

Zitting van Dingsdag den 22sten September.

De voorzitter doet door den griffier voorlezen het koninklijk besluit, waarbij hij (mr. *J. A. Philipse*) benoemd is tot voorzitter der Kamer, gedurende het zittingjaar 1857—1858.

Na afloop daarvan, houdt de nieuwbenoemde voorzitter de volgende aanspraak:

»MIJNE HEEREN!

»Door Zijne Majesteit den Koning op nieuw benoemd tot voorzitter van deze Kamer, aanvaard ik deze aanzienlijke betrekking met een gevoel van opregte dankbaarheid voor de mij weder bewezene eer, met biddend opzien tot den Gever van alles goeds, om vernieuwde kracht tot het volbrengen van de mij opgelegde taak, en met verzoek aan u allen, Mijne Heeren, om mij, ook in dit zittingjaar, te willen bejegenen met gelijke welwillendheid en toegevendheid, als mij reeds zoo dikwerf op deze plaats door u is geschonken.

»Waren eenige der wets-ontwerpen, met het onderzoek waarvan wij ons in de laatstafgeloopen zitting hebben bezig gehouden, veel omvattend en uiterst gewigtig, die, welke in deze zitting aan de overweging der Staten Generaal zullen worden onderworpen, zullen vele en niet minder belangrijk zijn.

»Moge het u en mij worden vergund, onze werkzaamheden met ijver te hervatten en ook gelukkig ten einde te brengen!

»God besture daartoe in Zijne wijsheid ons allen, Mijne Heeren, opdat wij, onder Zijnen zegen, in den voor ons nu weder begonnen tijdkring, op het zoo verheven standpunt, waarop wij geroepen zijn, mogen doen en helpen daarstellen, wat goed en nuttig zal zijn in het belang van Koning en Vaderland."

Na trekking der afdeelingen is deze zitting gescheiden.

Zitting van Woensdag den 23sten September.

Heden morgen te elf uur heeft de Kamer weder eene zitting gehouden, waarin het ontwerp van antwoord op de troonrede door de daartoe benoemde commissie, bestaande uit de heeren *v. Meeuwen*, *v. Nispen*, *v. Eysinga* en *'t Hooft v. Benthuizen*, is ter tafel gebragt. Het ontwerp zal onmiddellijk in de afdeelingen onderzocht worden.

Door de afdeelingen zijn benoemd tot voorzitters, de heeren *Cost Jordens*, *Borski*, *Blankenheim* en *van Rijckevorsel*; tot onder-voorzitters, de heeren *Sasse v. Ysselt*, *van Nispen*, *v. Swinderen* en *v. Aijlva v. Pallandt*. — De vergadering is geschorst tot heden namiddag te drie uur.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag den 22sten September.

In deze zitting, welke door het oudste lid in jaren, den heer *Anemaet*, wordt voorgezeten, zijn de werkzaamheden der Kamer hervat.

Het nieuwbenoemde lid uit het hoofdkiesdistrict Leiden, de heer mr. *R. J. Schimmelpenninck*, wiens geloofsbrieven door eene commissie zijn onderzocht en in orde bevonden, neemt zitting.

Thans is aan de orde de benoeming van drie kandidaten voor het voorzitterschap der Kamer, gedurende het tegenwoordige zittingjaar. Hierop worden achtereenvolgende geplaatst: de heer *van Goltstein* bij eene eerste stemming met 40 van de 45 stemmen; *Baud* en *Dullert*, beide eerst bij eene vierde stemming.

Deze lijst zal den Koning worden aangeboden door eene commissie, zamengesteld uit de heeren *Bosscha*, *Kien*, *van der Veen*, *Hoynck van Papendrecht*, *Delprat*, *de Bruijn*, *van Foreest* en *de Poorter*. — De zitting wordt daarop gescheiden.

Men ziet spoedig, op het einde van deze of in het begin der volgende week, de aanbieding te gemoet der staatsbegrooting voor den jare 1858, welke zal gepaard gaan met het doen van eenige mededeelingen nopens den geldelijken toestand des lands, die, zoo als uit de Troonrede blijkt, van allezins gunstigen aard zullen zijn.

'S GRAVENHAGE, 23 September.

De straten, pleinen en grachten dezer residentie, waarlangs Z. M. passeerde ter opening van de Staten Generaal, waren eergisteren met ontzaggelijke menschenmassa's opgevuld, niet alleen uit de residentie, maar ook van elders, blijkbaar voor uit de drukte, die bij alle middelen van vervoer heerschte.

De *N. Rott. Ct.* ziet hierin een verblijdend teeken van den opgewekten constitutionnelen zin bij het volk, dat zijnen vorst wenscht te begroeten, als hij zich in plegtigen optogt naar de volksvertegenwoordiging begeeft, om de beraadslagingen te openen, welke daar tot heil van het land met ernst, onafhankelijkheid en gemoedelijkheid zullen worden gevoerd.

— Bij de opening der Kamers op l.l. Maandag waren de lakeijen en koetsiers van Z. M. allen in nieuw gala-costuum gekleed, dat per hoofd berekend wordt op *f* 500.

— Gisteren is het bouwen van een partikulier huis met stallingen, koetshuizen enz., in het Voorhout alhier, voor den baron *van Brienen van de Groote Lindt*, uitbesteed en voorloopig gegund aan den heer *J. P. C. Swyser*, voor de som van *f* 144,300. Wanneer men in aanmerking neemt, dat onder die zalen eene concertzaal, eene balzaal en eene zaal zal wezen, welker wanden uit schilderijen der eerste meesters zullen bestaan, dan verdient het gerucht alle geloof, dat de heer *van Brienen* het dubbel van de som der aanneming voor het geheele gebouw wil besteden. Zeker althans is het, dat zijn paleis een der sieraden van de hofstad zal worden.

— Naar men verneemt, laat Z. M. de Koning voor zijne kosten, ten behoeve van verschillende gemeenten in Gelderland, die geene geschikte wegen hebben, om naar de groote rijkswegen te kunnen komen, grind- en aardewegen aanleggen, ten einde aan de bewoners van die gemeenten eene geschikte en gemakkelijke gelegenheid te verschaffen, om hunne veldproducten aan de markt te kunnen brengen.

— Men verneemt dat bij de regering andermaal in behandeling is een ontwerp van herziening der tabel, regelende de verdeeling des rijks in kiesdistricten, enz., bedoeld bij art. der kieswet, ten einde in de tegenwoordige zitting der Kamers te worden aangeboden, en dat, alvorens daartoe zal worden overgegaan, even als ten aanzien van het vorige ontwerp is geschied, de ged. staten der onderscheidene provinciën over de zaak zullen gehoord worden.

— Werd vroeger melding gemaakt van de vlugge uitreis van het Ned. schip *Jhr. Mr. van der Wal van Puttershoek*, gezagvoerder *K. F. Lammerts*, dat den overtogt van Cardiff naar Australië binnen slechts 69 dagen maakte, — thans levert dit vaartuig op nieuw het bewijs hoe zeer de scheepsbouw in ons vaderland vooruit gaat, en hoe groot de activiteit onder onze zeelieden heerscht, daar het toch eene reize van Batavia naar Hongkong en terug, met eene lading van 400 lasten, in 54 etmalen volbragt.

— Sedert de laatste opgave zijn uit het schip *de Lutine* nabij Texel nog geborgen 158 Spaansche matten en 5 louis d'or, 1 guinje, 2 doublons en $\frac{1}{4}$ doublon, buiten en behalve eene partij ijzer enz. Men is in de laatste dagen weder druk bezig op het wrak, en men kan vooronderstellen dat er nog eene hoeveelheid goud en zilver zal zijn boven gekomen. Op Terschelling is men vol ambitie voor de berging, en men droomt van te verwachten *millioenen*.

— Vroeger is, volgens de *Utr. Ct.*, gemeld, dat bij de Regering het voornemen scheen te bestaan om de bevolking uit de strafgevangenis te Woerden te verplaatsen in verband met meer veranderingen ten deze. Die veranderingen blijken echter nog niet op handen te zijn, daar de gewone aanbesteding der behoeften voor de gevangenis te Woerden over de 12 maanden van 1858 bereids is aangekondigd.

— De bijzondere opzigter van het jagtveld in het Nieuwland, *Jan van Dam*, ontdekte in de vorige week, dat verscheidene personen zich aldaar met de jagt bezig hielden. Hij begaf zich te paard naar de jagers, om te onderzoeken of zij tot de jagt bevoegd waren. Toen hij nader bij kwam, scheen het hem toe, dat het vreemdelingen waren, vermoedelijk van de schepen, die aan den mond der Maas lagen, doordien hij aan den oever eene sloep bespeurde met eenige manschappen bezet. Ondanks de overmagt, begreep de opzigter zijn' pligt te moeten doen en dus de vreemdelingen, welligt met jagtwetten geheel onbekend, niet alleen hunne liefhebberij te beletten, maar zich ook, zoo mogelijk, van het geweer en het geschoten wild meester te moeten maken. Gemakkelijk ging dit evenwel niet, daar de jagers hem niet konden of wilden verstaan en op een afstand, daar zij denkelijk toch *vermoedden* wat hij voornemens was, telkens bij hun retireren naar de boot hun geladen geweer op hem aanlegden; het werkelijk schieten werd misschien verhinderd, doordien de opzigter zijn best deed, om een der jagers, met wien hij in aanraking kwam, in eene regte lijn tusschen zich en het geweer te houden. Na menige poging en in groot gevaar verkeerende, slaagde hij er in een geladen geweer en het geschoten wild meester te worden, terwijl de geheele troep, waarschijnlijk doordien een tweede persoon tot hulp van den opzigter was toegesneld, zich op de vlugt begaf. De naam van het schip en die van een der jagers doet vermoeden dat het Engelschen zijn geweest.

— Dezer dagen heeft zich in Nederland met eene wetenschappelijke zending opgehouden de heer *F. Combes*, toegevoegd hoogleeraar in de geschiedenis bij het college Stanislas te Parijs. De aard van zijne nasporingen en het tijdvak waarover die liepen, bragten er hem toe meer bijzonder ook het aandeel na te gaan, dat de Vereenigde Provinciën, en bepaaldelijk de raadpensionaris *J. de Witt*, aan de gebeurtenissen van het derde vierendeel der 17de eeuw gehad hebben. Na deswege de bronnen zelve in Frankrijk en België te hebben geraadpleegd,

gelegd, erlangde de heer *Combes* van zijne regering den last desweges zijne onderzoekingen in Nederland te voltooijen; hij heeft diensvolgens de archieven en bibliotheken en bijzondere kennen met ijver geraadpleegd, en zich mogen verheugen in het vinden van een schat voor de geschiedenis der genoemde eeuw, die zijne stoutste verwachtingen overtrof. Onder anderen heeft hij op 's rijks archief meer dan 200 eigenhandige brieven van *Jan de Witt* in de Fransche taal gevonden, die, eens inziens, nieuwe gezigtspunten voor de geschiedenis van de *Witts* tijdvak openen. Hij is voornemens die stukken met de noodige toelichtingen in de bekende verzameling der »*Documents historiques*," in Frankrijk uitgegeven wordende, op te nemen.

Opmerkelijk is de aandacht, die in den jongsten tijd in Frankrijk ook aan dat tijdvak der geschiedenis wordt gewijd. Verleden jaar heeft de heer *Lefèvre Pontalis* soortgelijk onderzoek als thans de heer *Combes* bewerkstelligd, om van de Nederlandsche bronnen nut te trekken tot het schrijven van eene levensbeschrijving van *Jan de Witt*. Beide geleerden moeten zich op de vleijendste wijze hebben uitgelaten over de voorkomendheid, die in de inrigtingen, die zij bezocht hebben, wordt aan den dag gelegd en die er op uit is het onderzoek gemakkelijk te maken.

LEIDEN, 22 September.

Zaturdag hield de Hollandsche maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen alhier, hare algemeene vergadering. Zij werd geopend door eene belangrijke rede van den voorzitter, dr. *L. J. F. Janssen*, waarin deze de vraag: *of het menschelijk geslacht vooruitgaat?* door sommigen ontkend, toestemmend beantwoordde.

Uit het door den algemeenen secretaris, ds. *C. Sepp*, medegedeelde algemeen verslag bleek de bloeijende toestand der maatschappij.

Het ingezonden prijsantwoord op de verlangde proeve van poëzij: *Een dichtstuk op Lour. Jansz. Koster*, werd der bekrooning geheel onwaardig geacht.

Uit het voorgestelde drietal nieuwe prijsstoffen werd gekozen: Oordeelkundige geschiedenis van den Nederlandschen roman, sedert het begin der 17de eeuw; te beantwoorden vóór den 1sten Januarij 1859.

Tot algemeen voorzitter der maatschappij voor het volgende jaar werd benoemd mr. *J. D.* baron *van Hoëvell*, terwijl de heer dr. *W. Bisschop* als algemeen secretaris fungeren zal.

— Naar men verneemt, is de heer *Alphonse Esquiros*, medeRedacteur van de *Revue des Deux Mondes*, door de letterkundige afdeeling der Leidsche akademie, onder hare buitenl. leden opgenomen.

AMERSFOORT, 23 September.

Bij de gisteren gehoudene verkiezing van een lid der Tweede Kamer in het district Amersfoort, zijn uitgebragt 1517 geldige stemmen; volstrekte meerderheid 859. De stemmen waren verdeeld als volgt: de heer mr. *H. A. W. van Asch van Wijck* 601, mr. *A. W. Engelen* 588, *S. A. van Hoogstraten* 202, mr. *W. J. C. van Hasselt* 101; op verschillenden uitgebragt 25. — Herstemming tusschen de heeren *van Asch van Wijck* en *Engelen*.

ZWOLLE, 20 September.

Wij vernemen dat door Z. M. magtiging verleend is aan het armbestuur der Ned. Hervormde gemeente alhier en aan de diaconie der Ned. Hervormde gemeente te Haarlem, ter aanvaarding, elk voor de helft, van een legaat, groot *f* 2000, aan de Gereformeerde armen, zonder nadere aanwijzing, gemaakt door nu wijlen *Anna Catharina Sandberg*, bij besloten testament.

De testatrice, die te Haarlem overleden is, werd te Zwolle geboren en opgevoed, maakte in laatstgenoemde plaats haren uitersten wil, en is later, ten gevolge van haar huwelijk, naar Haarlem vertrokken. Op grond van een en ander, geloofde het armbestuur alhier, het regt tot de in der tijd door het diaconie-bestuur van Haarlem gevraagde aanvaarding van het legaat te moeten betwisten en zich daartegen in regten te voorzien. Later echter hebben die beide besturen van het voeren eener kostbare en wisselvallige procedure afgezien en de zaak in der minne geregeld door eene gelijke deeling, zoo als het daartoe gedaan verzoek thans is ingewilligd.

GRONINGEN, 24 September.

Wij vernemen dat de heer mr. H. NIENHUIS, hoogleeraar in de regten aan deze hoogeschool, zijn emeritaat heeft aangevraagd, zoodat er alsnu twee vacatures in die faculteit te vervullen zijn.

— Naar wij vernemen, is door het prov. geregtshof alhier benoemd tot regter-commissaris ter instructie van strafzaken bij de arrondissements-regtbank te Groningen, jhr. mr. S. W. TRIP, — en wel in plaats van den heer mr. A. W. WICHERS, tot andere functiën benoemd.

— Aan den heer J. TEN BRINK, student in de theologie aan de hoogeschool te Utrecht, is eene gouden medaille toegekend wegens zijne beantwoording van de door de litterarische faculteit alhier uitgeschreven prijsvraag over GERBRAND ADRIAENSZ BREDERODE; terwijl dezelfde faculteit den schrijver der verhandeling geteekend met de spreuk *'t Kan verkeeren*, en handelende over hetzelfde onderwerp, uitnoodigt, om zich bij haar bekend te maken, ten einde van dat antwoord eervolle melding te kunnen maken.

— Gisteren werd aan de hoogeschool alhier bevorderd tot Doctor in de beide Regten, de heer W. R. ALINGH, van Borger, na het verdedigen van *Quaestiones Juris Inaugurales*.

— Door de heeren predikanten C. H. VAN HERWERDEN alhier en D. PIJZEL te Dordrecht is voor het pensionaat van la Tour, de hoofdplaats der Waldenzen, ingezameld en aan de Table Vaudoise overgemaakt de som van *f* 1269. — Tot de uitbreiding van dat pensionaat achtte men *f* 4000 noodig.

— Daar het tijdstip ophanden is dat de miliciens met onbepaald verlof naar hunne haardsteden zullen terugkeeren, werden er deze week nog onderscheidene militaire oefeningen door hen verrigt, en rukten gisteren en heden morgen de infanterie-corpsen, met de militaire muzijk aan het hoofd, naar de glacis van de verdedigingswerken buiten de Heerepoort, alwaar zij, in twee bataljons afgedeeld en van een aantal patronen voorzien, onderscheidene manoeuvres in het vuur uitvoerden.

— Dezer dagen is in het huis van verzekering alhier gebragt een hier ter stede wonende jongeling van nog slechts 14 jaren, wegens het arglistig wegnemen van eenige wijnflesschen, welke zich destijds bevonden op de stoep van een hier wonenden wijnhandelaar. Naar wij vernemen, is deze jongeling ter dier zake, heden morgen door de regtbank veroordeeld tot gevangenisstraf voor den tijd van vijf maanden en in de kosten.

— Ll. Zaturdag had te Woldendorp de aangekondigde harddraverij plaats. De prijs en premie, hiertoe door den kastelein W. H. DRENTH en eenige liefhebbers uitgeloofd, bestonden in eene fraaije kristallen suikervaas met zilveren voetstuk en zes zilveren tafelmessen, en werden behaald door de heeren J. GARRELTS, van *Weiwerd*, met zijne bruine langst. merrie, genaamd *Juno*, bereden door des eigenaars zoon, en W. M. MARTENS, van *Farmsum*, met zijne appelschimmel langst. *de Goede*. Prijs en premie werden onder gepaste aanspraken van wege de directie aan de overwinnaars uitgereikt, waarop door deze met eenige woorden werd gerepliceerd.

Acht moedige paarden namen aan dezen wedstrijd deel, die onder toevloed van de opgekomene belangstellenden in genoegen afliep en met een vrolijk bijeenzijn werd besloten.

— Men schrijft ons met genoegen te hebben opgemerkt, dat bij een besluit van den raad der gemeente Schiedam (zie het vorig nommer dezer courant), ter wering van dronkenschap, niet alleen de verkoop en uitreiking, aan zekere personen, van gedistilleerd is verboden, maar dat dit verbod zich ook tot den wijn uitstrekt.

Wil men het menschdom nuchteren hebben, dan dient men hun alle bedwelmende dranken te onthouden.

— Uit 's Hage wordt aan de *Dr. Ct.* gemeld, dat de Hooge Regering eene nieuwe verdeeling des lands in schooldistricten beoogt, en dat daarbij het tegenwoordige aantal schooldistricten en schoolopzieners vermoedelijk eenigermate vermeerderd zal worden.

Het gouvernement is voornemens de provinciale inspecteurs voor het lager onderwijs, welke volgens de nieuwe wet met het begin van het volgende jaar aangesteld zullen worden, eene te bezoldigen: hunne jaarwedde zal, indien de Staten Generaal zich met het denkbeeld der Regering vereenigen, bedragen: in Noord-brabant, Gelderland, Zuid-Holland en Noord-Holland *f* 2500; in Friesland, Overijssel, Groningen en Limburg *f* 2300; in Zeeland, Utrecht en Drenthe *f* 2000; zullende hun buitendien reis- en verblijfkosten naar de algemeene regelen worden betaald.

Doorgraving der landengte van Suez.

Bij het lezen der berigten over de doorgraving der landengte van Suez, waarover in de laatste jaren zoo veel is geschreven, heeft menigeen zeker gedacht, dat in vroeger tijd geene pogingen zijn gedaan, om hetzelfde doel te bereiken. En toch dagteekenen zich die plannen al van oude tijden, waarin men reeds de voordeelen der vereeniging van de Middellandsche en Roode zee begreep.

Reeds meer dan 600 jaren vóór onze jaartelling werd door NECHO, zoon van PSAMMETICHUS, een begin gemaakt met het graven van een kanaal tusschen de Roode zee en den Nijl, waardoor de gemeenschap met de Middellandsche zee werd verkregen. Dit kanaal werd voltooid door DARIUS, zoon van HYSTASPES, nadat de Perzen Egypte vermeesterd hadden. Het liep van Bubaste aan den Nijl, tot Patymos aan de Roode zee. De Ptolemeën zorgden voor dit kanaal, en enkele Romeinsche Keizers bragten er veel verbeteringen aan. Maar de Kalifen lieten het in verval komen en in 775 hield de bevaarbaarheid er van geheel op, en ofschoon het nu geheel verdwenen is, zijn er nog sporen van dezen scheepsweg over.

In het midden der 17de eeuw bood LEIBNITZ aan LODEWIJK XIV eene memorie aan over de herstelling van dit kanaal. Acht achtereenvolgende jaren werden bij de Verhevene Porte nuttelooze pogingen tot dat einde gedaan door den Franschen gezant te Konstantinopel. In 1758 werd nog eene laatste poging daartoe aangewend, maar de staatkundige toestand van Europa belette toen, verder de plannen te vervolgen.

Bij den togt van NAPOLEON door Egypte gaf deze aan eene commissie van ingenieurs last om te onderzoeken, of er mogelijkheid was, den verloren' scheepsweg te herstellen. De vraag werd toestemmend beantwoord. Maar de opmetingen, toen gedaan, waren te overijld en onnaauwkeurig, zoodat men meende, dat de hoogte van het watervlak der Roode zee meer dan 9 meters die van den spiegel der Middellandsche zee overtrof; iets dat reeds dadelijk door de wetenschap als onmogelijk en ook door de waterpassingen der laatste jaren als geheel valsch verklaard werd. Toen werd evenwel ook een plan gemaakt, om den Nijl door de Roode zee te verbinden, den weg nemende door het meer Timsah. Maar de zaak kwam niet tot uitvoering, door het vertrek van NAPOLEON en den dood van KLEBER, die NAPOLEON in Egypte verving.

Later ontving MEHEMED-ALI van vorst VON METTERNICH voorstellen omtrent de bewuste plannen; deze werden ook weder verworpen.

In 1841 werden door de Engelsche officieren opmetingen gedaan en vormde LINANT-bey, hoofdingenieur van den Onderkoning van Egypte, met ANDERSON en de beide GLIDDON's eene vereeniging, om een regtstreeksch kanaal van Suez naar Pelusium te maken. Die vereeniging werd weder ontbonden.

In 1846 werd eene nieuwe maatschappij tot hetzelfde doel opgerigt. Daaraan namen STEPHENSON, NEGRELLI en R. TALABOT deel. Ten gevolge daarvan werden de waterpassingen in 1847 herhaald door LINANT-bey en BOURDALOUE. In dit jaar eeds maakte TALABOT de resultaten van het onderzoek bekend, waaruit volledig bleek, dat de beide zeeën, behalve het verschil van ebbe en vloed, volkomen hetzelfde niveau hebben. Het kanaal, door hem voorgesteld, zoude loopen van Suez naar Kaïro. Evenwel droeg ook dit werk geene vruchten.

In 1854 vatte de heer DE LESSEPS, die met de familie van den pacha in Egypte en vooral met den nieuwen Onderkoning MOHAMMED-SAÏD-pacha zeer bevriend was, het groote ontwerp op, dat later vast bepaald is. De keuze van de commissie, die hierop met onderzoek en planmaken werd belast, bepaalde niet een kanaal van den Nijl naar de Roode zee, maar direct van de Middellandsche zee, van de reede van Peluzium, door de Bittere meren, het meer Timsah en het meer Menzaleh tot aan Suez. De verder gemaakte plannen tot uitvoering liggen nog te versch in het geheugen, om ze hier mede te deelen, terwijl het doel dezer mededeeling enkel is, een kort geschiedkundig overzigt van de plannen omtrent de verbinding van de twee zeeën te geven.

KERKNIEUWS.

Ds. W. POLLEN, te Onstwedde, heeft een beroep ontvangen naar de gemeente Elst, bij Amerongen.

— Ten gevolge van het bedanken van dr. T. H. VAN DEN HONERT, is tot predikant der Hervormde gemeente te Oudenbosch beroepen ds. N. J. H. OUDEGEEST, thans te Noordeloos.

— Bij de Doopsgezinde gemeente te Bolsward is tot predikant beroepen, ds. K. SCHUILING, thans te Oldeboorn.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 24 *September.*

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½	pCt.	63½.
Dito Dito	» 3	»	77.
Dito Dito	» 4	»	97.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	73 9/16.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	38¼.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	85½.
Dito Nation. Metall	» 5	»	75 9/16.
SPANJE Onbep. St.	» 1½	»	25¼.
Dito Binnenl	» 3	»	37 9/16.
PORTUGAL	» 3	»	45 1/16.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	104⅞.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	104⅛.
Dito bij *Hope*	» 4	»	86 3/16.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	86⅛.
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	100 1/16.
Dito 6de serie	» 5	»	101 4/16.

LONDEN, 24 *September.* Consols 90⅜.

PARIJS, 24 *September.* Fransche 3 pCt. 67.45.

De telegrafische berigten voor ons vorig nommer waren reeds te 5 uur 11 minuten overgegeven aan het bureau te Amsterdam, doch bleven daar tot 7 uur 24 minuten liggen, voordat ze verder werden geëxpedieerd. Nadat de spoed bij het overbrengen dier berigten langen tijd niets te wenschen had overgelaten, schijnen nu weder de ambtenaren aan het bureau te Amsterdam eene aanmaning tot meerdere activiteit te behoeven; want om bij herhaling de berigten meer dan twee uren te laten liggen is toch wat al te erg.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 21 Sept., *Jacob* Cornelis, Batavia; *Oltoff* Catharina, Newc.; *Lever* Alberdina, Riga; *Alberts* 3 Gebroeders, Hamburg; — 22 *Visser* de Vriendschap, Riga; *Visser* Zaanstroom, Aalborg; *Holstein* de Vriendschap, Gothenburg.

TEXEL 21 Sept., *Menkema* Catharina Sijpkens en *de Boer* Wilhelm. Henriëtte, Archangel; *Hazewinkel* Dolphijn en *Donema* Geertruida Johanna, Petersb.; *Berg* Twee Vrienden, Frederikstad.

VLIE 19 Sept., *Dijk* Maria, Archangel; *Nieboer Jr.* Martha, Frederikstad; *Kraan* Vr. Helena, Christiansand.

HELVOET 21 Sept., *Meijer* Franciscus, *Potjer* Gesina Hooites, *Henken* Teutonia en *Alberts* Preciosa, Archangel; *Bossinga* Ceres, *Duintjer* Friso en *Vissinga* Gesina Jantina, Petersb.; *Jaeger* Zwaantje Elisabeth, Riga; *Horn* Johanna Maria, Anclam; *Henninga* Ceres, Werder; *Leicher* Hermanus, Bergen.

MACAO 17 Julij, *Swart* Senior, Batavia.

SMIRNA 30 Aug., *van Gelderen* Levant, Vlaardingen.

LONDEN 18 Sept., *Kaspersma* Eendracht, Workum.

NORTH SHIELDS 17 Sept., *Lohman* Zeldenrust, Zwolle.

YARMOUTH 17 Sept., *de Jong* Twee Gezusters, Nieuwe Diep.

HAMBURG 20 Sept., *de Boer* Jantina, Reval.

BREMERHAVEN 18 Sept., *de Groot* Wierdina Fokkelina, Hamb.

ALTONA 19 Sept., *Koops* Vr. Grietje, Amersfoort.

SWINEMUNDE 18 Sept., *Mooi* Onderneming, Londen; — 19 *Bakker* Harmina Catharina, Newc.

DANTZIG 17 Sept., *Vlas* Marianne, Amst.; *Pomper* Fennechina Cath., *Muntendam* Jacoba en *Doodt* Christ. Jant., Koppenh.; — 18 *v. Dijk* Maria Cathar., Amst.

PILLAU 19 Sept., *Bottje* Gesina Alida, Newc.

MEMEL 15 Sept., *Smit* Jantje, Koppenh.

STOCKHOLM 12 Sept., *Kamminga* Eendragt en *Gust* Magdalena Johanna, Newc.

KOPPENHAGE 16 Sept., *Kuipers* Anna Tedora, Londen; — 18 *Martens* Eendragt, v. Amst. n. Londen; *de Jonge* Marg. Meijering, v. Amst. n. Cette.

BOLDERAA 13 Sept., *v. d. Werff* Udo Frederik, Amst.; *Joosten* Neptunus, Londen; *Jonker* Sallandt, Liverp.; — 15 *Potjewijd* Alida Petronella, Newc.; — 15 *Ontjes* Johanna Emilie, Brest; *Puister* Rieka, Newc.; *Valk* Alida, Rostock; — 17 *Maas* Sophia Maria, Antwerpen; *Klasen* Elisabeth en *Steffens* Johannes, Amsterd.; *Staal* Margaretha, Schiedam; *Remmersen* Vr. Martha, Bergen; *de Jonge* Jan Freeseman, Schiedam; *Kuiper* Annegiena Elsina, Duinkerken.

NERVA 13 Sept., *Bleeker* Zwaantje Cornelia, Liverpool.

KROONSTAD 11 Sept., *de Jonge* Hendrika, Amst.; *Sap* Gesina Reina, Rott.; *Jansen* Catharina, Newc.; *Hazewinkel* Sjoukje Alida, Sunderland; *Dethmers* Brandenburg, Hamburg; — 12 *van der Wall* Geerdina, Rott.; *de Groot* Christina Jacoba, Sunderl.; *Nieveen* Jacoba Catharina, Hull; *Wegener* Hendrika en 13 *Schrik* Egbertus, Newc.; *Wever* Henriëtte, Amst.; *Ketelaar* Phoebus, *Kuiper* Engel. Petron. en *Pot* Gesina Hendrika, Rott.

RENDSBURG 14 Sept., *Gort* Frouw. Steenhuizen, v. Hamburg n. Memel; — 15 *Kramer* Annette Cathalina, v. Stettin n. Gron.; *Dirks* Zwaantje, v. Middelf. n. Holland; — 16 *Joosten* Jantina, v. Apenrade n. Hamb.; — 17 *Lukje* Ida, v. Memel n. de Maas.

HOLTENAU 16 Sept., *Lever* Harmonie, n. Delfzijl en *Emmelkamp* Annegiena, n. Bremen, beide v. Dantzig.

TONNINGEN 16 Sept., *de Vries* Margrietha Eliza, v. Newcastle n. Lubeck; — 17 *Joosten* Hendrika, v. Amst.

Vertrokken.

AMSTERDAM 22 Sept., *de Veer* Dirk Arnold, Newcastle; *Sprik* Alida, Riga.

TEXEL 22 Sept., *Bakker* Zeebloem, Nickerie.

VLIE 16 Sept., *Wever* Elisab. Maria, Freder.; — 17 *Teensma* Jonge Brechtus, Petersb.; *Tent* Maria, Straals.; *Poelman* Marianne, avont.

MACAO 14 Julij, *Bruigom* Reijerwaard, Singapore; *van den Kolk* Dorothea en 17 *Tenbrugge* de Vrede, Batavia.

SMIRNA 7 Sept., *Kiers* Wijbrandus Udo, Scala Nova en Antw.

HAMBURG 20 Sept., *Mulder* Margaretha, Neufeld; *de Boer* Margr. Pietron., Altenbruch; — 21 *Puister* Vr. Maria, Bremen.

BREMERHAVEN 19 Sept., *Kuiper* 2 Gebroeders, Amst.

KROONSTAD 12 Sept., *Meesenbroek* Wierdina Hendrika, Antw., *Jonkhoff* Goudvisch en *Scholtens* Grietje, Koppenhage.

ARCHANGEL 2 Sept., *Vroom* Morgenster, Dordrecht; — 4 *Vil* Hendrik Pieter, Duinkerken.

TONNINGEN 16 Sept., *Datema* Margaretha Hendrika, Gron.; *Net* Jantina Margretha en *de Haan* Sjoumenta, Holland; — 17 *van Dijk* Eva Henderika, Bremen; — 18 *Kramer* Agatha Jacobina, Fedderward.

In lading.

LIVERPOOL 17 Sept., *Hofker* Diana, Amst.

Zeilklaar.

LONDEN 18 Sept., *Groeneveld Cadée* Vereeniging, Bat.; *Marinus* Catharina Cornelia, Rott.; — 19 *de Graaf* Hermanna Gesina, Gron.

NEWCASTLE 18 Sept., *v. d. Veen* Sappemeer, Portorico; *den Breems* Kooph. en Zeevaart, Malaga; *Visser* Johanna Petronella, Koningsb.; *Engelsman* Gezusters Bell, Koppenh.

Gepraaid den 16 Aug., op 10° N.Br., 26° W.L., *de Winter* Staatsr. v. Ewijck, v. Newport n. Bombay. — Den 21 Aug., op 23° N.Br., 32° W.L., *Buikes* Santa Rosa, v. Amst. n. Curaçao. — Den 31 Aug., op 37° 30' N.Br., 38° 50' W.L., *Quakkelstein* Nederwaard, v. Rangoon n. Rott. — Den 12 Sept., op de hoogte van Wight, *Adriaans* Triton, v. Rott. n. Bat.; op de hoogte van Noord-Voorland, *Kramer* Watergeus, v. Amst. n. Bat.

ZOUTKAMP, 24 Sept. Vertrokken 23 Sept., *Drewes* Tjakkien, Newc. Zeilklaar. *Huges* Johan Gerard en *v. d. Veen* Magritha Hillegina, Noorwegen; *Kamminga* Drie Gebroeders Sikkens, avont.

De Sond gepasseerd.

18 Sept. *Bakker*, Noach Lotinga, v. Shields n. Petersb., m. stukg.
19 —— *Ahrens*, Johanna, v. Schiedam n. Riga, m. ballast.
v. Borkum, Geerdina Cornelia, v. Londen n. Petersb., m. stukg.
Helmers, Maria, v. Koningsb. n. Londen, m. haver.
20 —— *Puister*, Wilhelmina, v. Riga n. Oporto, m. hout.

De wind den 18 Sepr. W.N.W., N.W., N.N.W.; den 19den N.N.O., N., N.N.O.; den 20sten N.O.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 22 Sept., *Brouwer* Janke Schuringa, Arch.; *Kros* Goede Bedoeling en *Hazewinkel* Dolphijn, Petersb.; — 23 *Boers* Zuid-Beveland, Soerab.; *Donema* Geertr. Johanna, Petersb.

TEXEL 22 Sept., *Zwanenburg* Anna Maria Henriëtte, Arch.

VLIE 20 Sept., *Visser* Vriendschap, Riga; *Holstein* Vriendschap, Gothenburg.

HELVOET 22 Sept., *Jansen* Margaretha en Eliza, Boness; *Gnodde* Jonge Walrave, Petersb.

MAASSLUIS 22 Sept., *de Jong* Twee Gezusters, Yarmouth.

LONDEN 21 Sept., *Scheepsma* Catharina, Altona; *Scholtens* Familietrouw en *Post* Catharina, Arch.; *Schoon* Maria, *Hendriks* Catharina, *Nijhoff* Jantina Jetskelina, *Oldenburger* Catharina, *Mooi* Noordster en *Vos* Stientje Maria, Petersb.

Bij DEAL 20 Sept., *Huzewinkel* Zeeland, v. Amst. n. Cardiff.

Bij DOUVRES 20 Sept., *v. Zijp* Agatha en Maria, v. Dordrecht n. Liverpool.

Bij DUNGENESS 20 Sept., *Hordijk* Nova Zembla, v. Rott. n. Bat.

NEWPORT 18 Sept., *Verheij* Jan van Brakel, Rott.

OSTENDE 21 Sept., *Stroobos* Niessina Schuringa, Osterisoër.

BORDEAUX 20 Sept., *Lovius* Ondine, Amst.

GIBRALTAR 8 Sept., *Roozenbeek* Bureau Véritas, v. Triëst n. Stettin; — 10 *v. d. Borden* Wilhelmina, v. Vlaard. n. Lissabon.

MESSINA 7 Sept., *Klazen* Rotterdam, Genua.

KROONSTAD 14 Sept., *Helmers* Hendrika Roelina, Cardiff; *Scherpbier* Remke, Rott.

Vertrokken.

AMSTERDAM 22 Sept., *Kerkstra* Nijverheid, Bat.; *Jonker* Tasmania, Padang; *Rijkens* Jantina Annachiena, Livorno; *van Driesten* Bellamy en *Giezen* Diana, Riga; — 23 *Schaap* Zaanstroom, Batavia; *Schaap* Pieter Bentum, Newc.; *Jonker* Johanna Christina, Petersb.; *Bakker* Harmonie, Dantzig; *Rasker* Leentje Dost, avont.

TEXEL 22 Sept., *Regtdoorzee* Vertrouwen, Liverp.; — 23 *Valkenier* Luit.-Admir. Callenburg, Montevideo.

VLIE 19 Sept., *de Boer* Boreas, Newc.; *Valomstra* Alida, Dantzig; *Hendriksen* Concordia, Oudsoen; *de Jong* Margar. Hendrika, Osterris.

BRIELLE 23 Sept., *Ouwehand* Bordeaux, Newc.

MAASSLUIS 22 Sept., *Wilkens* Alberdina, Londen.

VLISSINGEN 20 Sept., *Olberding* Welmoet, avont.

LEITH 18 Sept., *Hazewinkel* Jonge Gerrit, Harburg.

HELMSDALE 18 Sept., *Topzant* Martha, Altona.

HULL 19 Sept., *de Jonge* Bouwina Mensinga, Koningsb.

ST. NAZAIRE 19 Sept., *v. Geelmuiden* Marie Sophie, Arendahl.

KROONSTAD 14 Sept., *Potjer* Geertr. Jacoba, Helvoet; *Lukje* Frouke Egberdina, Stockholm.

AMSTERDAM, 23 Sept. De Nederl. kof Waakzaamheid, kapit. *D. Lovius*, v. Petersb. herwaarts gedestineerd, is, volgens telegrafisch berigt, te Harlingen ontvangen, in den nacht van den 21 dezer door eene Deensche stoomboot aangevaren en in 7 vadem water gezonken, doch het volk gered en te Elseneur aangebragt.

SHEERNESS, 20 Sept. Het schip Koophandel, kapit. *W. Kal*, van Newc. n. Lissabon, is gisteren op het Long Sand gestrand, en na met adsistentie weder af en hier binnengebragt te zijn, bij Little Nore aan den grond vastgeraakt en vol water geloopen; het volk is gered en de inventaris geborgen.

LITTLEHAMPTON, 19 Sept. Het schip Bellona, kapit. *Schrijver qq.*, v. Havana n. Rott., is op Winter's Hole Shoal gestrand, doch heeft na zonder schade weder in vlot water gekomen te zijn, de reis voortgezet.

233ste STAATSLOTERIJ.

Prijzen van *f* 100 en daarboven.

Trekking der Vijfde Klasse.

5de Lijst. Nos. 10891, 11687 en 13982 ieder *f* 1000; nos. 15028 en 18874 ieder *f* 400; nos. 2070, 4268, 5851, 15406, 17361 en 17604 ieder *f* 200; nos. 1598, 10967, 14573, 18232 en 18816 ieder *f* 100. — *6de Lijst.* No. 13007, 15252 en 18498 ieder *f* 1000; no. 701, 1060, 3229, 4579, 5011 en 15751 ieder *f* 400; no. 8188, 14696 en 18718 ieder *f* 200; no. 2595, 3866, 5937, 9360, 10409, 11426, 12009, 15361, 16070, 17568, 18770, 19077 en 19479 ieder *f* 100.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

ROTTERDAM, 22 *Sept.* Tarwe: 160 ℔ Hoogl. Kleefsche *f* 390; 165 ℔ N. Hoogl. Kleefsche *f* 375; 163 ℔ Bov. Ris *f* 355; 160 ℔ dito dito *f* 360; 158 ℔ N. dito dito *f* 355; 163 ℔ N. dito dito *f* 365.

AMSTERDAM, 23 *Sept.* Tarwe bij gerijven als veren: 129 ℔ b. Pools *f* 370; 125 ℔ dito *f* 330; 133 ℔ n. Gelders. *f* 350. — Rogge flaauw: 123 ℔ Pruis. *f* 214 bij partij; 118 ℔ Petersb. *f* 195 bij gerijf. — Voor Boekweit bestond geene vraag. De stemming slap.

Koolzaad hooger betaald: Fries. 74½ p. vl.; Haarlemm. *f* 12¼; Rubs op 9 vat dadelijk 80 p. vl.; gering Eider op 9 vat 79½ p. vl.; Sept. 81 p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering williger: op 6/w. *f* 48,75; vlieg. *f* 47,50; Oct. *f* 47,25; Nov. *f* 47,50 a *f* 47,75 a *f* 47,50; Dec. *f* 47,75; Mei 1858 *f* 48. — Lijnolie dadelijk en op levering hooger betaald: op 6/w. *f* 46,75; vlieg. *f* 45,50 a *f* 45,75; Oct. *f* 45,50 a *f* 45,75; Nov. *f* 45 a *f* 45,25; Dec. *f* 44,75 a *f* 45; Maart, April en Mei *f* 43,75 a *f* 44. — Hennepolie op 6/w. *f* 50; vlieg. *f* 48,75. — Raapkoeken *f* 93 a *f* 96. — Lijnkoeken *f* 12 a *f* 14.

LONDEN, 21 *Sept.* Van inl. Tarwe was heden een overvloedige voorraad ter markt, hetgeen, gevoegd bij het overgeblevene van de vorige week, eene ruime keuze aanbood. Ofschoon er vele koopers waren, bleef de omzet onbeduidend bij eene prijsvermindering van 3 a 4 sh. bij l.l. Maandag; ook in vreemde was weinig handel en het verkochte werd 1 a 2 sh. beneden de koersen der vorige week losgelaten. — Van Gerst bragt alleen puike kwal. de laatst besteedde prijzen op; andere soorten iets lager. — Boonen en graauwe Erwten onveranderd, witte Erwten zeer schaarsch en 2 sh. duurder. — Haver, ten gevolge van grooten aanvoer, lusteloos.

VEEMARKTEN.

LONDEN, 21 *Sept.* De aanvoeren van horenvee en schapen van het vasteland gedurende de afgeloopene week waren bestonden uit: 1836 ossen en koeijen, 528 kalveren, 6608 schapen en 440 varkens. De handel was heden vrij levendig en de prijzen waren algemeen iets hooger.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 23 *September.*

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 63½; Dito Dito 3 pCt. 77; Dito Dito 4 pCt. 97 1/16. — SPANJE, Onbep. Stukken

1¼ pCt. 25¼; Dito Binnenl. 6/m. 3 pCt. 37⅞; Dito Buitenl· £ 85, 3 pCt. 42. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 45¼; Dito 1856, 3 pCt. 44¼. — RUSLAND, bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. 105; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 6de serie, 5 pCt. 101 1/16. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 73 1/16; Dito Dito 2½ pCt. 38¼; Dito rente Amsterdam, 1854, 5 pCt. 85¼; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. 75⅝. — MEXICO, Onbep. Stukken 3 pCt. 20¼.

ADVERTENTIEN.

Predikanten-Vereeniging.

VERGADERING op **DINGSDAG den 29sten September e.k.**, des voormiddags *precies* te tien uur, in het Concerthuis te *Groningen*.

J. DOUWES, JR.,
Scriba.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Mijne geliefde Echtgenoot TITIA OORTWIJN beviel heden zeer voorspoedig van een welgeschapen ZOON.
OOSTWOLDER-POLDER, 20 September 1857.
Ho. HOVINGA.
Eenige kennisgeving.

*** UITHUIZERMEEDEN, 21 September 1857. Bevallen van eene *DOCHTER* J. KAPPEIJNE VAN DE COPPELLO — HESSELINK.

*** Bevallen van een MEISJE H. JUCHTER, geliefde Echtgenoot van
A. S. HOITSEMA, F.J.z.
STADS-KANAAL, 21 September 1857.

*** Heden beviel van een welgeschapen ZOON J. F. MEIJER, Echtgenoot van
J. H. MEIJER.
STADS-NIEUWE-POLDER, 22 September 1857.

*** Bevallen van een' ZOON A. HESSELINK, Echtgenoot van
JAN GORTER.
GRONINGEN, 23 September 1857.

*** Onze waarde Vader, de Heer PIETER ABRAHAM DE ROCHEFORT, *oud-Ontvanger van 's Rijks Middelen*, is heden morgen te half vijf uur zacht en kalm, met de hoop eens Christens, op ruim éénentachtigjarigen leeftijd ontslapen.

Wij miskennen de groote goedheid Gods niet, die ons dien braven Vader tot heden toe liet behouden; toch valt ons zijn verlies te zwaarder, nu wij nog het rouwkleed om onze lieve Moeder dragen.
GRONINGEN, 20 September 1857.
Namens de Kinderen en Behuwd-Kinderen van den Overledene:
P. A. DE ROCHEFORT, P.A.ZOON.

*** Heden overleed de WelEdele Zeer Geleerde Heer TJEPKE OOSTERLOO, *Med. et Art. Obst. Doctor*, in den ouderdom van ruim 59 jaren.
DOCKUM, 20 September 1857.

*** Heden overleed, op het alleronverwachtst, aan een hevig toeval, mijne hartelijk geliefde Echtgenoot JOSEPHINE MARIA ZANINO, in den ouderdom van 42 jaren en 6 maanden, tot bittere droefheid van mij, hare hoogbejaarde Moeder, eenig overgebleven Zuster en vordere Betrekkingen, na eene gelukkige echtvereeniging van 17 jaren.
GRONINGEN, 21 September 1857.
H. J. RAKEN, H.z.

*** Heden overleed ons innig geliefd eenigst Kindje, in den ouderdom van bijna 16 maanden.
GRONINGEN, 22 September 1857.
G. HEIKENS.
T. D. HEIKENS—NIEMEIJER.
Eenige kennisgeving.

*** Heden morgen overleed, na eene ongesteldheid van ruim vier weken, tot onze diepe smart, doch, zoo als wij vertrouwen, overgegaan tot een beter leven, onze teeder beminde Moeder en Grootmoeder ENGELTJE NANNES NANNINGA, Weduwe E. H. MELLEMA, den ouderdom van ruim drieënzeventig jaren bereikt hebbende. Ofschoon wij haar, die ons zoo dierbaar was, gaarne nog langer hadden behouden, berusten wij in de heilige bestelling van den Hemelschen Vader.
WINSCHOTEN, 22 September 1857.
G. E. MELLEMA.
Uit aller naam.

Strekkende deze tot *algemeene kennisgeving* aan Vrienden en Bekenden.

Morgen te bezien,

ten Huize van **R. J. SCHIERBEEK**, in de Guldenstraat, de aanzienlijke verzameling

BOEKEN,

vooral over GODGELEERDHEID, OUDE en NIEUWE LETTERKUNDE, GESCHIEDENIS, REGTSGELEERDHEID, ENZ., ten deele nagelaten door den Wel Eerw. Zeer Gel. Heer **M. C. VAN HOUTEN**, Pred. te *Meppel*; welke, benevens een APPENDIX, bevattende **zeer belangrijke werken** over BOTANIE, CHEMIE, PHARMACIE, PHYSICA, GENEESKUNDE, een HERBARIUM, ENZ., aldaar publiek zullen worden verkocht op MAANDAG den 28sten dezer en verv., telkens des avonds te 5½ uur. De CATALOGUS is à 10 Ct. te bekomen.

De ondergeteekende maakt zijne Begunstigers opmerkzaam op het bij hem gevestigde **dépot** van **GEÏLLUSTREERDE FRANSCHE ROMANS**, waaronder van zeer vermaarde en beroemde Schrijvers, als GEORGE SAND, VICTOR HUGO, DE BALZAC, DE KOCK, DICKENS, COOPER, MAINE RIED en anderen, waartoe ook behooren **GEÏLLUSTREERDE WERKEN** van meer degelijken aard, als de Werken van ROUSSEAU, RACINE, BOILEAU, DE GENLIS, enz.

Ook vestigt hij de aandacht op zijne **zeer ruime** sortering **PRENTEBOEKJES** van verschillende Prijzen en geschikt voor **GESCHENKEN** aan KINDEREN van *alle* leeftijden.

Hij beveelt zich aan tot de **bezorging** van bovenstaande zoowel als van andere **BOEKWERKEN**, almede tot het **leveren** van **SCHRIJF- en KANTOORBEHOEFTEN.**

L. VAN GIFFEN,
Oude Ebbingestraat, A 150.

Aanzienlijke prijsvermindering.

Bij **A. VAN LOON**, te *Tiel*, en verder bij alle Boekhandelaren zijn te bekomen:

I. ***J. CLARISSE*, Encyclopaediae Theologicae Epitome, perpetua annotatione, literaria potissimum, illustrata.** Editio altera auctior. — Vroeger *f* 8.10, thans verkrijgbaar voor ***f* 5.**

Men leze over dit, voor iederen Godgeleerde onmisbaar Werk, de *Memoria* JOHANNIS CLARISSE, *Theologi* (Pag. 59, 98, 220), van zijnen Leerling, den Utrechtschen Hoogleeraar H. BOUMAN, die aan deze Encyclopedie, als het voortreffelijkste onder alle CLARISSE'S Werken, den meesten lof toeswaait.

II. ***P. VAN DER WILLIGEN*, Vervolg** op de door **Teyler's** *Godgeleerd Genootschap* bekroonde, en ten jare 1836 uitgegeven **Verhandeling over het wezen des Christendoms**, 3 Stukken.

Vroeger *f* 5, thans verkrijgbaar voor ***f* 2.**

III. **Quaestiones de vitis Apostolorum et locis Novi Testamenti difficilioribus**, van den beroemden ***JODOCUS HERINGA***, in leven Hoogleeraar in de Godgeleerdheid aan de Hoogeschool van *Utrecht*, roijaal 8°. — Vroeger *f* 2.50, thans verkrijgbaar voor ***f* 1.25.**

*** Door DE ERVEN **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA** is heden uitgegeven en verkrijgbaar gesteld:

DE BEWERKING, DE BEREKENING EN HET VERVOER
VAN HET
HOUT IN DE BOSSCHEN,
inzonderheid in Zuid-Duitschland,
BENEVENS EENE
BIJDRAGE OVER DE HOUTTEELT IN NEDERLAND,
DOOR
G. SCHILTHUIS,
Benoemd Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederl. Oost-Indië.

Met drie uitslaande gesteendrukte Platen. Prijs *f* 2,40.

Aan de Inteekenaren is verzonden:

No. 18 van den Jaargang voor 1857 van

De Huisvriend,

Gemengde Lectuur voor Burgers in Stad en Land,
VERZAMELD DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.

Inhoud: Een paar trekken uit het leven van Tante ELLENDE; OTTILIE WILDERMUTH naverteld. — Mijn reisje naar de Noordpool. — Schetsen uit Java; naar E. VON BARFUS (*Vervolg*). — Rozelust; eene aankondiging in den hedendaagschen stijl. — Een wintertogtje uit de Pyreneën. — T'huis.

Jaarlijks verschijnen 26 Vellen roijaal octavo, tegen den prijs van *f* 3 — 00.

Leesbibliotheek.

Ondergeteekende zijne **LEESBIBLIOTHEEK** weder van vele **nieuwe Werken** hebbende voorzien, beveelt zich in dezen bij vernieuwing bij zijne geachte Stad- en Gewestgenooten ten vriendelijkste aan. — Ook eene kleine collectie **FRANSCHE** en **DUITSCHE WERKEN** is voorhanden.

GRONINGEN, 25 September 1857.
S. C. VAN DER SLEESEN,
Oosterstraat.

N.B. Mej. *** wordt uitgenoodigd, onverwijld terug te zenden het 2de Dl. van »IDA MAY, *'t gestolen Kind.*"

Het COLLEGIE van REGENTEN over het **HUIS van ARREST** te *Appingedam* gedenkt, op VRIJDAG den 9den October 1857, des middags te 12 uur, in de REGENTENKAMER van gemeld Gesticht, publiek aan te besteden: **Het ONDERHOUD der GEVANGENEN van af den 1sten Januarij tot en met den 31sten December 1858;** waarvan de Voorwaarden met den Voedingstaat ter lezing zijn gelegd bij den CIPIER van gemeld Huis van Arrest, alsmede bij den Logementhouder W. HOUWING, te *Appingedam*, en HAZENHOEK, te *Delfzijl*, en bij de Wedw. I. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*. Nadere inlichtingen ten dezen zijn te bekomen bij den CIPIER van bovengemeld Gesticht.

Het Collegie van Regenten voornoemd:
Mr. S. REIJNDERS, *Vice-President.*
R. T. MEES,
Secretaris.

ZWOLSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Van af **den tweeden October e.k.**, wordt het uur van VERTREK uit ***Amsterdam*** vervroegd op des morgens **acht uur;** — overigens blijft de dienstregeling **onveranderd;** — per **DILIGENCE** in verbinding over ***Zwartsluis*** met ***Meppel*, *Assen*, *Veendam*** en ***Groningen.***

ZEEUWSCH IJPEN EN ESSCHEN HOUT.

MAANDAG den 28sten September 1857, 's morgens te 11 uur, zal, op de Werf van J. DE HAAN, buiten het Kleinepoortje bij *Groningen*, publiek, *voetstoots*, worden verkocht: Eene aanzienlijke partij fijne **ZEEUWSCHE IJPEN** en **ESSCHEN** (waaronder ongeveer **30 extra zware IJPEN) STAMMEN;** aldaar liggende en van heden af te bezien.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

Dingsdag den 29sten September

1857, des middags te 12 uur, zal, op de GROOTE MARKT te *Groningen*, publiek worden verkocht: de **AANNEMERSGEREEDSCHAPPEN**, nagelaten door nu wijlen J. B. PESTMAN, te *Groningen*, bestaande in HEL-BLOKKEN, KARREN, HOUWEELEN, DOMKRACHTEN, KRAAN en TREKZAGEN, LADDERS en hetgeen meer ter verkoop zal worden gepresenteerd.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

TE HUUR:

eene **BEHUIZING** in de O. Boteringestraat. Te bevragen bij J. FISCHER, *Meubel- en Spiegelfabrikant.*

OP ZEER AANNEMELIJKE VOORWAARDEN TE KOOP

Eene **HEELE** en eene **HALVE TREKSCHUIT**, in het Veer van ***Groningen*** op ***Stroobos***, alsmede: een **HUISJE** op den hoek van de Torenstraat op Schoolholm; een **HUIS** op de Nieuwst[raat], eene **KAMER** in den Grooten Gang en een **HUIS[JE]** aan het Boterdiep. Te bevragen bij H. PLUIMKER, in [de] Korenstraat.

J.B.MEDDENS.

Heeren Klee-

Groote en rijke sortering van Heeren Stoffen ontvangen, *voor dit en het aanstaande Saizoen*, zoowel in ordinair als fijner soorten. Fijne Lakens, Moskowa's, Drap de Rus, Escimo's, Duffels, Castorine, fijne Buxkings voor Vesten en Pantelons. **NB.** Lakensche Regenjassen ontvangen, die voor *nat* en *koude* bestand zijn. De Goederen zijn Contant met 2 pCt. korting.

ROTTERDAM & GRONINGEN.

De ondergeteekende heeft de eer te [be]rigten, dat hij zich hier ter Stede

Tabaks-Fabrikant

heeft gevestigd, en almede zijn WIN[KEL] in **SIGAREN, KOFFIJ, THEE** en **KOLONIALE WAREN** heeft **geopend**, in de ***Oude E[b]bingestraat***, naast de *Prov. Gron. Courantdrukk[erij]*. Beveelt zich minzaam in eens ieders gunst.

GRONINGEN, 21 September 1857.
I. KRANENBURG.

KAGCHELS.

De ondergeteekende zijn MAGAZIJN op nieuw met alle **soorten** van **fraaije KAGCHELS**, benevens echte **Gedamasceerde**

DUBBELE GEWEREN,

AMERIKAANSCH WAAIJERGAAS voorzi[en] hebbende, rekommandeert zich bij deze in [de] **gunst** van het **Publiek. — IJZEREN BRAN[D]WAARBORGKASTEN** zijn ook bij hem te beko[men] uit de **beste Fabrijken.**

WINSCHOTEN, 22 September 1857.
JOH. S. MESTINGH.

Het **ORANJEKANAAL** zal [den] **28sten dezer** ook boven **sluis** voor de **TURFVAARTUIG[EN]** weder worden **opengesteld.** — **PRIJS** van den **TURF** der **Aannemers** is [st]van ***f* 30** tot ***f* 40** het **Dagwerk**, met VRIJS[TEL]LING van AFVAARTSGELD.

Schoonoord, 23 September 1857.

Bij den Vleeschhouwer **J. KAMPHU[IS]** in de Heerestraat, zal op HEDEN worden [ge]slagt: een vet en blank **ZOETEMEL[KS] KALF.**

Bij den Vleeschhouwer **G. BOUMA** in de Gelkingestraat, zal op HEDEN, VRIJD[AG] den 25sten dezer, worden geslagt: een e[x]puik vet en blank **ZOETEMELKS KA[LF].**

ONDERWIJS.

E. SCHEFFER, Instituteur te *O[ude] Pekela*, VRAAGT tegen 1° Nov. [e.k. een] **SECONDANT**, P. G., [die] 't Fransch kan helpen onderwijzen.

Door de **belangrijke uitbreiding**, aan zijn Instit[uut] gegeven, bestaat er gelegenheid tot het plaatsen van meer[dere] **KOSTLEERLINGEN.**

Voor eenigen tijd ontving ik de bo[od]schap, dat ik een' welgesteld Landbouw[er] S. te L., een' **GOLDBERGER KETTING** moest sturen; weinige [da]gen daarna kwam de man bij mij, en vertelde mij dat [hij] van zijne kwaal, zinkings in het hoofd, geheel genezen w[as].

APPINGEDAM, 15 Julij 1857.
S. RITSEMA.

Alle rheumatische ziekten, verlamm[in]gen, gewrichtspijn, hoofdpijn, oorp[ijn], kiespijn, maagpijn, krampkolijk, kramp [in de] borst en in de kuiten, knubbeljicht, [ver]stijving in de leden, lendenpijn, aan[ge]zigtspijn, zenuwziekten, worden zeker [en] spoedig door **GOLDBERGER KETTINGEN** genezen.

Zij kosten *f* 1.80, *f* 2.70, *f* 3.60, *f* 5.40.
OORMAGNETEN *f* 1.80 het paar.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Appingedam*, S. RI[T]SEMA; *Assen*, H. P. A. VAN GORCUM; *Delfzijl*, J. WIJNTJES; *Groningen*, C. RIKKERS, M. GAA[S]BEEK en Gebr. SCHAFERS; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Nieuwolda*, R. P. VAN CALCAR; *Noordbroek*, W. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE; *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Uithuizen*, J. SCHUURMAN NIEVEEN; *Veendam*, O. H. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMA[N] en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

A. Bernstein,

OVER DE GEHEIME KRACHTEN DER NATUUR.

Naar het Hoogduitsch door ***G. H. RISSIK***, 1ste—4de afl., prijs per afl. *f* 0—30.

In het laatste Nr. van het *Leeskabinet* zegt Recensent van dit Werk:

»BERNSTEIN's naam staat er ons borg voor, dat wij hier iets goeds te wachten hebben; en reeds de bloote inzage der twee eerste afl. overtuigt ons, dat wij ons in onze verwachting niet bedriegen. In aangenamen, regt onderhoudenden vorm, leert hij ons de geheime krachten der natuur kennen, en vinden wij een schat van wetenswaardige bijzonderheden medegedeeld. Wij zien met verlangen het vervolg te gemoet, en stellen ons voor op dit aanbevelenswaardige Werk terug te komen, wanneer het compleet zal zijn. Voor 's hands vermelden wij nog maar alleen, dat het uit 9 of 10 aflev., ieder van 48 bladz., zal bestaan, die voor slechts 30 Cts. verkrijgbaar zijn gesteld; een prijs, die bij den compressen en wezenlijk fraaijen druk uiterst matig te achten is."

De eerste afl. is alom ter inzage te bekomen en mag worden opengesneden.

Den koopers van: **BOVEN LUCHT EN WOLKEN**, van denzelfden Schrijver, zij het inzonderheid aanbevolen.

ROTTERDAM, September 1857.

HENDRIK ALTMANN,
Uitgever.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

September 1857.

DAGEN	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
13	758,75	759,61	760,47	14,4	19,4	15,7	0,94	0,77	0,94	Z.	Z.W.	Z.W.	bewolkt.	wein. bew.	helder.
14	761,87	763,11	764,75	15,7	19,7	15,8	0,98	0,77	0,94	Z.W.	W.N.W.	N.W.	wein. bew.	bewolkt.	„
15	766,95	767,87	768,33	13,6	20,5	18,1	max.	0,70	0,86	„	Z.W.	Z.W.	mistig.	„	„
16	767,88	767,50	768,01	16,2	22,0	17,4	0,95	0,77	0,96	Z.	W.Z.W.	Z.W.t.W.	wein. bew.	„	„
17	767,96	766,97	766,21	17,3	22,0	16,9	0,97	0,66	0,87	Z.W.t.Z.	Z.W.t.W.	Z.Z.W.	helder.	helder.	„
18	762,24	761,65	762,11	17,2	17,8	14,7	0,96	0,75	0,82	Z.W.t.W.	W.t.N.	N.W.t.W.	bewolkt.	betrokken.	„
19	765,58	767,22	767,84	15,8	18,4	13,6	0,86	0,70	0,81	N.W.t.N.	N.W.t.N.	N.N.W.	„	bewolkt.	„

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.